

DIRVA

Nr. 18

Vasario-February 12, 1960

Cleveland, Ohio

175,000 gyvų lietuvių dar išblaškyti Sovietų imperijoje

Žymiai sumažėjęs lietuvių skaičius Lietuvoje

Maskvinė Statistikos valdyba paskelbė naują pluoštą gyventojų surašymo duomenų. Pranešime sakoma, kad visoje Sovietijoje lietuvių yra 2,326,000. Lietuvos teritorijoje lietuvių esama tik 2,151,000. Tai yra, pagal pačių Sovietų oficialius surašymo duomenis, 175,000 gyvų lietuvių yra išsklaidyti už Lietuvos ribų, įvairiose sovietinės imperijos srityse. Pažymėtina, kad prieš 20 metų, 1939 metų surašymo duomenys rodė lietuvių Rusijoje 32,000. Daugelis jų, kiek liko gyvų, dabar yra atsikraustę į Lietuvą, kaip patikimi okupacinės valdžios pareigūnai. 175,000 dabar po Sovietiją išsklaidytųjų lietuvių yra dalis išlikusių gyvų tremtinių bei kalinių, o kiti pastarųjų metų įvairūs "savanoriai", paskirti į darbus už gautas stipendijas, suverbuoti miškų kirsti, geležinkelių bei fabriųkų tolimoj šiaurėj ir Sibire statyti ir išsiųsti dirvonų arti "Chruščiovo dviruoze" Kazachstane.

ŽYMAI SUMAŽĖJĘS LIETUVIŲ SKAIČIUS LIETUVOJE

Prieš 20 metų Lietuvoje (be Mažosios Lietuvos) lietuvių buvo skaičiuojama apie 2,263,000. Dvejais metais vėliau, 1942 metais, vokiečių okupacijos metu atliktas surašymas (apėmęs ir dabar vėl atskirtas Ašmenos, Svyrių ir kitas Vilniaus krašto vietas) atrado 2,264,000 lietuvių. Dabar, nepaisant natūralaus prieauglio, dėl kurio vieno lietuvių Lietuvoje jau privalėtų būti 2,734,000 (skaitant pagrindu 2,263,000), yra tik 2,151,000.

Dar 1954 metais sovietinio ekonominės geografijos profesorius žerdancevo vadovėlyje buvo tvirtinama, kad to meto duomenimis Lietuvoje buvo 2,300,000

lietuvių (85% visų tuo metu buvusių gyventojų). Tai, gi, tada lietuvių skaičius buvęs šiek tiek padidėjęs nuo 1940 metų, nors ne tiek, kiek natūraliai būtų turėję būti (natūraliai tas skaičius būtų turėjęs būti 2,575,000). Dabar, jeigu tikėti sovietiniais skaičiais, tai vien tik per penkerius metus, nuo 1954 metų, lietuvių skaičius Lietuvoje ne tik nepadidėjo (natūraliai per tiek laiko turėjo padidėti apie 130-čia tūkstančių), bet netgi krito 149-iais tūkstančiais.

Tuo tarpu dar negirdėti nei bandymų kaip nors tą reiškinį paaiškinti.

STENGIASI UŽMASKUOTI KOLONISTŲ SKAIČIŲ

Atskleidus, kad iš 2,713,000 gyventojų Lietuvoje yra tik 2,151,000 lietuvių, teko atskleisti ir tai, kas yra per pusės šimto tūkstančio kitų. Oficialių surašymo duomenų biuletenis sako, kad rusų Lietuvoje dabar yra 231,000 (8.5%).

Prieš 20 metų jų buvo tik 67,000, arba 2.2% (skaitant su Vilnium, be Klaipėdos).

Pažymėtina, kad pagal prof. Žerdancevo 1954 metų duomenis rusų Lietuvoje buvo 290,000 arba 10.7% tuo metu buvusio gyventojų skaičiaus (2,705,000). Iš-eitį, kad per tą penkmetį nuo 1954 metų iki surašymo ir rusų skaičius Lietuvoje būtų gerokai sumažėjęs. Bet rusai iš Lietuvos trauktis buvo pakilę tik 1953 metais, tuoj po Stalino mirties, o po to apsimino ir jų dar daugiau stengiasi į Lietuvą patekti. Tad tas rusų skaičiaus statistinis sumažėjimas greičiausia bus atsiradęs dėl kitokio prisirašymo ar prirašymo. Pavyzdžiui, 1954 metų duomenyse buvo gudų 22,000 ir žydų bei kitų drauge tik 9,000. Dabar gudų skaičius pašokęs iki 30,000, atsirado 18,000 ukrainiečių, 25,000 vienu žydų ir dar 28,000 kitų. Galimas dalykas, kad

(Nukelta į 2 psl.)

CHRUŠČIOVAS VAŽINĖJA PO AZIJĄ

Manoma, kad Nehru prašys tarpininkauti ginčose su komunistine Kinija

Sovietijos premjeras Chruščiovas išvyko į Pietryčių Aziją lankyti kraštų, kurie nepriklauso nei Vakarų, nei sovietų blokui. Pirmasis sustojimas yra Indijos sostinė New Delhi, kur, kaip tikima, Chruščiovas užgais keturias dienas.

Nors tikslus jo kelionės maršrutas nėra paskelbtas, bet žinoma, kad jis lankysis Burmoje, Indonezijoje ir Afganistane. Taip pat manoma, kad Afganistane jis užgais ilgiau, negu spėjo ten pabūti prez. Eisenhoweris, atlikdamas perkrautą

kelionę gruodžio mėnesį.

Diplomatiniuose sluoksniuose atkreipiamas dėmesys į tai, kad trys iš Chruščiovo lankomų kraštų — Burma, Indija ir Indonezija — yra įsivėlę į ginčus su didžiausiu Sovietijos sąjungininku raudonąja Kinija.

Indijoje ir kitur plačiai pasklidę spėliojimai, kad premjeras Nehru bandys su Chruščiovu kalbėti apie komunistinės Kinijos pretenzijas į Indijos teritoriją Himalajų papėdėje. Ar Chruščiovas apsiims tarpininkauti Pekine, tuo tarpu negali-

ma nieko pasakyti. Chruščiovas jau anksčiau yra skatinęs abi puses ginčą spręsti derybų keliu.

Burmos ginčas su Pekinu liečia tautinės Kinijos partizanų buvimą Burmos pasieniuose. Indonezijos santykiai su komunistine Kinija buvo pasiekę krizės tašką dėl kiniečių traktavimo Indonezijoje.

Nors tarp Maskvoje reziduojančių diplomatų plačiai kursuoja gandai, kad Chruščiovas prieš porą savaitių buvo slapta susitikęs su Kinijos komunistų vadais, spėliojama, kad jis, baigdamas kelionę po Pietryčių Aziją, galės užsukti Pekiną. Praeitą savaitę Maskvoje įvyko Varšuvos pakto narių konferencija, kurioje buvo svarstyti pasirošimai gegužio mėnesį prasidėjančiai Rytų-Vakarų konferencijai. Kinija nepriklauso Varšuvos paktui, todėl labai galimas dalykas, kad Chruščiovas norės tuo reikalu pasitarti ir su Mao Ce-tungu.

* ŠEŠIŲ Vakarų valstybių užsieny reikalų ministrai balandžio vidury susirinko Washingtono aptarti planus mėnesiu vėliau įvykstančiai Rytų-Vakarų viršūnių konferencijai.

KAIRĖJE: Čiurlionio ansamblio artimiausiu laiku išleidią pirmąją lietuvišką stereofoninę HiFi plokštelę su 16 dainom. Praeitą sekmadienį Clevelando įrašymo studijoje Čiurlionio ansamblio, dalyvaujant 70 asmenų įdainavo dalį dainų. Nuotraukoje ansamblio vadovas Alf. Mikulskis ir dalis ansamblio (al-tai ir bosai) įdainavimo metu. Dirvos nuotrauka

Juozas Kreivenas
1602 So. 48 Court
Chicago 50, Ill.

Grįždamas iš savo tolimų kelionių po Pietų Ameriką, J. Bačiūnas porai dienų buvo sustojęs Bostone ir pasidalino įspūdžiais su būriu tautiečių. Nuotraukoje J. Bačiūnas tarp bostoniečių lietuvių veikėjų. Pirmoj eilėj iš kairės: J. Vaičaitis, J. Bačiūnas, E. Santvarienė, J. Kasmauskas, J. Kapočius, Užpakaly: E. Cibas, S. Santvaras, V. Mickūnas, A. Andrulionis, Ig. Vilėniškis ir M. Gureckas. Plačiau žiūrėk 8 psl.

Mirė kardinolas Stepinac

Komunizmo kankinys.- 7 milijonų katalikų vadas.

Jugoslavijoje mirė kardinolas Aloizije Stepinac, 7 milijonų katalikų dvasinis vadas, kurio nuteisimu 1946 metais komunistai pradėjo kovą prieš Katalikų Bažnyčią okupuotose Rytų Europos kraštuose. Pastaruoju metu jis gyveno savo gimtajame Krasico kaime, apie 40 mylių nuo Zagrebo, kur komunistai buvo jį apgyvendinę, neleidžiami niekur išvykti, kai 1951 metais paleido iš kalėjimo.

Jugoslavijos komunistai jį buvo nuteisę 16 metų kalėjimo už "bendradarbiavimą su marionetine nacių vyriausybe Kroatijoje". Kardinolas, tuo metu dar arkivyskupas, paneigė visus kaltinimus, pareikšdamas: "Mano sąžinė švari".

Vatikanas parėmė jį, komunikuo-damas visus katalikus, kurie buvo dalyvavę jo areštavime ir nuteisime, ir nuolat reikalau-damas leisti jam grįžti prie pareigų. 1952 metais popiežius Pijus XII jį pakėlė į kardinolus, bet Jugoslavijos režimas visą laiką atsisakė pripažinti jo bažnytinę poziciją, oficialiai tevodindamas jį "buvusiu arkivyskupu". Ir Jugoslavijos žinių agentūros pranešime apie mirtį jis teiminimas tik kaip Dr. Aloizije Stepinac.

Čia pastebėtina, kad praeitą rudenį, kai Tito smelkėsi atvykti į JAV, iš Jugoslavijos komunistų sluoksnių buvo mainais už vizitą žadama jam leisti grįžti prie pareigų.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* KANCL. ADENAUER paskelbė Vak. Vokietijos parlamente, kad Sovietija atmetusi idėją laisvų rinkimų, per kuriuos Vak. Berlyno gyventojai pasisakytų dėl miesto ateities. Tą klausimą Chruščiovui iškėlęs Maskvoje viešs Italijos prez. Gronchi, ir Chruščiovas jį atsakęs, kad Vak. Berlynas galės pasirinkti norimą ekonominę ir socialinę sistemą, bet apsisprendimo teisė negalinti būti taikoma būsimajam miesto politiniam statusui.

* ITALIJOS prez. Gronchi Maskvoje pasirašė kultūrinio bendradarbiavimo su sovietais sutartį. Kalbėdamas televizijos programoje, jis, kaip anksčiau Macmillanas ir Nixonas, stengėsi statistiniais duomenimis patvirtinti "kapitalistinių" karštų gyvenimą.

* MIKOJANAS išgyrė Kubos žemės reformą pareiškdamas, kad didiesiems žemvaldžiams nesą ko skystis, nes Kubos vyriausybė žada per 20 metų atsilvyginti už nusavintą žemę, o "mes nemokėjome nieko". Mikojanas, paties Fidel Castro lydimas, važinėja po krašto provincijas, bet jo kelionės maršrutas iš anksto neskelbiamas.

* KUBON atvyko Rytų Vokietijos prekybos delegacija, kuri esanti susidomėjusi Kubos cukrumi ir tabaku.

Kubos karo teismas vėl nuteisė 104 asmenis "už ruošimą sąmokslą prieš vyriausybę".

Kardinolas Stepinac var-das pokariniame pasaulyje buvo tapęs kovos dėl laisvės simboliu. Popiežius Pijus XII 1958 m. vasarą buvo išleisęs specialų apaštališkąjį laišką, girdamas jo ir kitų abiejų už geležinės uždangos esančių kardinolų drąsą laikyseną.

Kardinolas Stepinac buvo kilęs iš didelės ūkininkų šeimos. Nors jaunas mokėsi Zagrebo kunigų seminarijoje, bet ne iš karto apsisprendė tapti dvasiškiu. Prasidėjus I Pasauliniam karui, jis buvo mobilizuotas į Vengrijos, kuriai tuo metu Kroatija priklausė, armiją. Po karo, baigęs Zagrebo universitetą, išvyko Romon ir ten buvo įšventintas į kunigus 1930 metais.

Po kard. Stepinaco mirties, pavergtuose Rytų Europos kraštuose liko du kardinolai: Lenkijos Wyszyński ir Vengrijos Mindszenty. Pastarasis ir dabar dar tebėra prisiglaudęs JAV pasiuntinybėje Budapešte.

Bausmės įvairuoja nuo 30 iki trijų metų kalėjimo.

* KAIRE prasidėjo Arabų Lygos Tarybos konferencija, kurioje galį būti nutarta užtvengti Jordano upės aukštupius, sumažinant vandenį Izraeliui. Nasseris, bent viešai, esąs nusistatęs prie to plano neprisidėti, nes jis išsuktų pavojingas komplikacijas.

* JAV laivynas paskelbė, kad ir trečias atominis povandeninis laivas Sargo atliko povandeninę kelionę per šiaurės sąigalį. Laivas išplaukė iš Havajų sausio 18 d.

NEVISOS SOVIETŲ RAKETOS SKRENDA

Per paskutinius sovietų bandymus išsauti tarpkontinentines balistines raketas į Ramųjį vandenyną tarp sausio 15 ir vasario 1 dvi rusų raketos nepasiekė tikslo. Ar jos susprogo virš iššovimo trampilyno ar jau pirmoje skridimo fazėje, o gal jų iššovimas buvo paskutinį momentą atšauktas dėl kokių techninių klidžių ir vėl kartotas, tiksliai nežinoma.

Tuos raketų iššovimo nepasiekimus nustatė JAV sekimo punktai Viduriniuose Rytuose, kurie registruoja rusų raketų iššovimus iš bandomųjų poligonų prie Kaspijos jūros ir Aralo ežero.

Didysis Amerikos sąjungininkas Azijoje

Kishi ir prisikėlusioji Japonija

Atsimenant, kad teisės daktaras Nobusuke Kishi, 63, kurios šiomis dienomis kovoja dėl neseniai pasirašytosios JAV - Japonijos savitarpinės pagalbos sutarties ratifikavimo, savo amžiaus penkiasdešimtą sukaktį atšventė karo nusikaltėlių kalėjime prie Tokijo, plaudamas ten grindis ir išvietes, šiandieninio Japonijos premjero politinę liniją reikia laikyti nepaprasta. Tačiau ji nėra nepaprastė už atkurtą visos Japonijos, kuri po nepagydomomis atrodžiusių Pearl Harburo ir Hirošimos žaizdų, po griežtų okupacinių ir "nudievimo" laikų savo buvusių mirtinų priešų laiko stipriausiu ir patikimiausiu sąjungininku.

Pats Kishi tokią įvykių eigą laiko natūraliu gyvenimo diktatu, atitinkančiu Amerikos ir Japonijos esamo momento sąlygas. Gal dėlto, gal dėl kai kurių kitų priežasčių jis neretai apšaukiamas oportunistu. Tačiau, gi, liau pažvelgus, tą mažą žmogelį, kuris savo gyvenime padarė dvi karjeras, reikia laikyti blaiviu ir aiškiai savo tikslą matančiu realistu, kuris, tiesa, kartą savo principus pakeitė, bet daugiausia jų nebekaitalioja.

Apsisprendimas kalėjime

Tai atsitiko nūriame Sugano kalėjime, į kurį į MacArthuro vyrai įkino, kaip karo nusikaltėlių. Jis ten išbuvo trejus metus, bet, stengiant kaltinamosios medžiagos, nebuvo atiduotas teisui. Teisininkui Kishi, kilusiam iš turtingos šeimos ir vėliau buvusiam pramonės ministeriui Tojo karo kabinete, ta viešnagė kalėjime buvo naujas ir reikšmingas pergyvenimas. "Sugane," sako jis pats, "aš priejau išvados, kad karas nuo pat pradžios buvo beprasmiškas, ir aš turėjau bandyti į ankščiau užbaigti. Aš įsitikinau, kad Japonija niekada daugiau neturi leisti į karą."

Faktiškai Kishi jau 1944 metų vasarą bandė ankščiau užbaigti karą, tik ne humanistiniais sumetimais, o kaip realistas, kuris pamatė, kad Japonija jo jau nebegali laimėti. Norėdamas išgelbėti Japonijos pramonę nuo dažnėjančių amerikinių bombardavimų, jis generolui Tojo pastatė alternatyvą: arba karą baigti, arba atsistatydinti. Jam pasisekė išspausiti Tojo rezignaciją, bet prieš stiprią karinę kastą jis negalėjo laimėti, ir karas tęsėsi dar metus. Jis ir pats pasitraukė iš viešojo gyvenimo, bet tas jo žingsnis buvo per vėlus. Be to, nereikia užmiršti, kad jis, sumobilizuodamas karinį Japonijos potencialą, ypač be atodainos išplėsdamas Mandžūrijos pramonę, į karo ištroškusį generolų rankas buvo įdavęs puolimo ginklus.

Karjera Nr. 2

Išėjęs iš kalėjimo, jis vėl ryžosi grįžti politinį gyvenimą. Tiesa, pagal amerikinį "nucinimo" įstatymą jis dar turėjo laukti ketverių metų, kuriuos jis sunaudojo supratintoje popieriaus ir chemijos pramonėje, bet užtat antroji politinė karjera, prasidėjusi 1952 m., pasižymėjo staigiu kilimu. Fujijama, dabartinis užsienų reikalų ministeris, ir Kishi brolis Sato buvo gerai paruošę jo "come-back".

Pirmuosius sugrįžimo metus

Kishi praleido, besimažydamas užkulisiuose ir vengdamas ekspozicijos. Būdamas tarptautinių klykų žaidimo "specialistu", kaip sakoma, jis daug prisidėjo prie premjerų Yoshidos (liberalo) ir Hatovamos (demokrato) nuvertimų. Beliko tik vienas rimtas konkurentas premjero vietai, 72 metų Ishibashi, kuris 1956 metų pabaigoje 7 balsais sumušė Kishi, bet pats buvo toks ligotas, kad negalėjo dalyvauti nė viename parlamento posėdyje, nuo pat pradžios pavesdamas save atstovauti užs. reik. ministeriui Kishi, o 1957 vasarį visai pasitraukė. Kishi liko natūraliu įspėdiniu ir tą patį mėnesį buvo patvirtintas premjeru.

Užkulisinės kovos metu Kishi susidarė stiprų užmugarį. Jam ir jo politiniams draugams pavyko perimti "demokratinės partijos" generalinį sekretoriata, o kai šioji, siekdama užtvankos prieš socialistus ir komunistus, susivienijo su "liberaline demokratine partija", Kishi pasidarė bendros organizacijos generaliniu sekretoriumi ir pagrindiniu organizatoriumi.

Tačiau to jam neužteko. 1953 metais jis pradėjo keliones į Ameriką ir Vakarų Europą, prieš tai pasidaręs netrukus labai reikšminga tapstančios "japonijos atstatymo draugijos" pirminku. Draugija savo programoje turėjo tris tikslus: tikrą ir lygiatęsę draugystę su JAV, kovą su komunizmu ir MacArthuro paskelbtos konstitucijos reviziją.

Pavojinga žemė

Peržvelgęs jau beveik trejus metus trukusį laikotarpį nuo tada, kai perėmė premjero pareigas, Kishi gali pasididžiuoti, kad jis jau beveik pasiekė du iš trijų užsibrėžtųjų tikslų.

Neseniai pasirašytoji, nepaisant didelio kairiųjų ir intelektualų pasipriešinimo, savitarpinės pagalbos sutartis su JAV reiškia didesnę politinę Japonijos nepriklausomumą ir tikrą lygiatęsiškumą, negu ligšiol, ypač prekybos laisvės, krašto gynybos ir amerikinių įgulių dislokacijos bei panaudojimo srityse.

Komunistų partija yra smarkiai sumažėjusi, nors tebekelianai pavojų, keisdama taktiką (žūr. Dirvos 13 nr., str. "Nacionalistiniai šūkiai - komunistinis turinys"). Nuolatinio budrumo reikalauja komunistinė Kinija, kuri daro įtaką kairiesiems socialistams, politiškai infiltruotoms profesinėms sąjungoms ir atskiroms ambicingiems politikams.

Daugeliui "nepolitinių" prekybininkų Kinija, kuri prieš karą absorbuodavo trečdalią Japonijos eksporto, ir šiandien tebėra natūrali rinka. Bet ne realistiui Kishi. Kas atsitiktų, klausia jis savo tautiečius, jeigu Japonijos eksportas į Kiniją būtų nukreiptas Pekinui pageidaujamu mastu, ir Mao, kaip jau vieną kartą yra atsitikę, staiga nutrauktų visus prekybinius ryšius su Japonija?

Bet lemiamą jo partijos pergalę 1958 ir 1959 metais, privedusį prie socialistų partijos skilimo, parodė, kad daugumas japonų pritaria Kishio užsienų politikai ir savo naująją vietą nori rasti Amerikos pusėje bei antikomunistinių tautų tarpe.

Prekių ir vaikų perteklius
Japonijos problemos nėra lengvos. Jos gyventojų skaičius

nuo II Pasaulinio karo pabaigos padidėjo .20%, tuo tarpu turimi žemės plotai yra 40% mažesni, negu imperijos žydėjimo laikais. Japonija daug gamina - ir ne blogų gaminių (kad pakėlus japoniškų prekių vardą ir pritaikius prie kitų kraštų kokybės, vyriausybė įvedė kai kurioms išvežamų prekių rūšims griežtą kontrolę, atšaukdama licencijas gaminantiems menkesnę kokybę). Tačiau, nepaisant pastangų savanoriškai sumažinti gyventojų prieauglį, nepaisant eksporto padvigubinimo nuo 1954 m., jai reikia dar daugiau eksportuoti, arba - žlugti. Japonijai reikia naujų rinkų.

Kishio svajonė: 1 bilijono dolerių ekonominės pagalbos fondas pietryčių Azijai, kurį sudarytų pramonės gaminiai bei technikai iš Japonijos ir doleriai iš Amerikos. Nors po jo pirmojo vizito į Ameriką (1957) jo drąsus planas nerado pritarimo, bet amerikinis kapitalas jau investavo nemažą sumą į Japonijos pramonę ir tai pagelbėjo jam nutildyti riksmus, reikalaujančius prekybos su Kinija. Neatolimoje ateityje Kishi tikisi susitarti su savo asmeniniu draugu, Indonezijos prezidentu Sukarno, dėl tenykščių žaliavų panaudojimo, kas labai palengvintų gyvybinių problemų sprendimą.

Lenkija nepajėgia išpildyti planų

Vakaruose per Maskvą gauti duomenys rodo, kad Lenkija praėjusiais metais nepajėgė išpildyti žemės ūkio tekstilės planų. Bendra žemės ūkio produkcija nukritusi 1,3%, kiaulių skaičius sumažėjęs 6,3%.

Lenkijos statistikos biuras paskelbė, kad žemės ūkio produkcija sumažėjusi dėl sausros, kuri palietė ir kitus Rytų Europos kraštus bei Sovietiją, bet komunistų partijos organas Trybuna Ludu nurodo ir kitas priežastis. Anksčiau paskelbtame viename straipsnyje jis kalba apie traktorių atsarginių dalių stoką, kurios pasėkoje, pvz., Wrocław tebuve per metus patalsyti tik 24 traktoriai.

Tekstilės pramonėje atsilikimas teisinamas tuo, kad 70% tekstilės gamybos mašinų esančios daugiau, kaip 50 metų, senumo. Kitame laikraštyje, Zyce Lieterackie, anksčiau buvo paskelbta, kad ketvirtadalis medvilnės verpimo ir 45% audimo mašinų esančios dar iš XIX šimtmečio.

Trybuna Ludu sausio 5 d. paskelbė, kad būstanti įvesta nauja premijų sistema produkcijai skatinti, tačiau apie darbo proceso modernizavimą nekalbama.

Kiti atsilikimai konstatuoti gauro turbinų, elektrinių motorų, sintetinių medžiagų, trąšų, baldų, cukraus, mėsos ir sviesto gamyboje.

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

-- Dabar tavo eilė, Aiki!

Žvalgybų kova

IŠDIDŽIAUSIAS ŠNIPAS PASAULYJE

Proga išbandyti Anderssoną atsiranda netrukus. Ledlaužis, kuriame puskarininkis tarnauja, išplaukia į Baltijos jūrą. Dieną prieš tai Anderssonas gauna tokius nurodymus:

"1. Nustatyti, kokios apsaugos priemonės veikia prie Norbotto pakrantės. Ten yra svarbios Švedijos rudos kasyklos Laplandijoje.

2. Pranešti apie uostų įrengimus ir pakrantes, tinkamus išsilaipinimui. Jos neturi būti toli nuo aerodromų ir geležinkelio linijų.

3. Surinkti žinias apie karinius Bodeno tvirtovės įrengimus, kurie saugo Lulea uostą ir šiaurės vandens įėjimą."

Kai "Ymer" išplaukia iš Stockholmo, Anderssonas nurodymus jau žino atmintinai. Vienintelis įrankis, kurį jis gabenasi, yra iš sovietų gauta foto kamera. Kad nekiltų įtarimas, Anderssonas jau ankščiau stengėsi tarp draugų pagarsėti, kaip aistringas foto mėgėjas.

Jau po kelių dienų Anderssonas gali puikiai atsakyti į pirmuosius du klausimus. Kiek sunkiau su trečiuoju klausimu. Bodeno tvirtovė nėra prie pat jūros kranto. Ji yra svarbiausia Švedijos tvirtovė, ir jai negalima įeiti be specialaus leidimo.

Bet Anderssonui pagelbsti netikėtas sutapimas. Vieną dieną štabo karininkai iš Bodeno lanko ledlaužį. Anderssonas pastebi, kad jie denyje kalbasi su kapitonu. Kiek vėliau kapitonas pasišaukia keletą vyrų ir liepia kažką pataisyti laivo stiebe. Su keliais

matrosais stiebas įlipa ir Anderssonas.

Štabo karininkai ir kapitonas kalbasi stiebo apačioje. Anderssonas girdi, kaip štabo karininkai pakviečia kapitoną ir laivo karininkus aplankyti tvirtovę. Taip, kapitonas galįs pasiimti net tris puskarininkus.

Anderssonui dabar svarbu patekti į tų trijų skaičių. Dar tą patį vakarą jis nueina pas kapitoną.

- Pone kapitone, - sako jis, - Pakeliui man pasisekė padaryti keletą labai gerų nuotraukų, - ir jis ant kapitono stalo išdėsto visą pluoštą nuotraukų. - Bet vėliau atsiminiau, kad uostų įrengimus ir panašius dalykus nelaidžiama fotografuoti. Galbūt jūs peržiūrėtumėte tas nuotraukas ir pasakytumėte, ar aš galiu jas pasiimti.

Kapitonui patinka puskarininko drausmingumas. Tiesa, nuotraukas jis turi konfiskuoti, bet tas Anderssonas tikrai puikus vyras!

- Už tamstos korektiškumą turi būti atlyginta, - sako jis puskarininkui. - Rytoj su pora karininkų važiuoju į Bodeno tvirtovę. Tamsta gali mus palydėti. Anderssonai, Pasiimkite kartu savo kamerą. Filmus, žinoma, reikės atiduoti.

Šnipas pasiekė savo tikslą. Jis tiki, kad ateinančią dieną jo veikla pasieks kulminacinį tašką.

Anderssonas, grįžęs su kapitonu ir kitais karininkais į ledlaužį "Ymer", parašo išsamų

Britų šnipo atsiminimai

pranešimą apie svarbiausią Švedijos tvirtovę. Sovietų invazijai nuo Suomijos pusės Bodeno tvirtovė yra didžiausioji kliūtis.

Ernstas Hildungas Anderssonas išpildė sovietinio darbdavio uždavinį. Iš savo pusės uolusis agentas dar norėtų sovietams perduoti ir švedų radarų įrengimų schemą. Kaip ją gauti?

Ir čia šnipui padeda sutapimas. Stockholmo jūrų mokykloje Anderssonas dėsto apie radarą ir elektroninius įrengimus. Tokias paskaitas iš tikrųjų turėtų skaityti karininkas. Jo pyktis prieš tėvynę auga ir dėl nusivylimo, kad jis, turėdamas tiek žinių ir atlikdamas tokius uždavinius, vis dar nepakeliamas į karininkus.

Trumpai: Anderssonas pareiškia laivo karininkams, kad jis "Ymer" kelionę nori išnaudoti studijoms, kurias vėliau galėtų panaudoti savo kursuose. Ir šį kartą puskarininkio uolumas padaro įspūdį karininkams. Jis gauna leidimą studijuoti radarų įrengimus visoje pakrantėje.

Kitos, papildomos "studijos" savaime pasisildė. Pakrantių artilerijos karininkai pasikviečia jį pas save. Jam parodomos požeminės kavernos, kur pavojingas atveju bus suslėptos benzino ir alyvos atsargos laivynui ir armijai.

Surinkęs visas norimas informacijas, laivo puskarininkis Ernstas Hildungas Anderssonas vėl grįžta Stockholmą. Turbūt dar nebuvo pasauly išdidiesnio šnipo už jį. Jis neabejoja, kad rusai netrukus išpildys savo pažadą ir jį nugabens į Maskvą, kur jo laukia žavi laivyno karininko karjera.

Sostinėje grįžęs, jis gauna keletą dienų atostogų. Jau kitą rytą su savo žiniomis jis užsėda blizgančiai naują dviratį ir nuvažiuoja prie vienos vidurinės mokyklos, kur, jį pastatęs, palieka. Valanda vėliau rusų karinio attachė pavaduotojas Orlovas jį pasiima, palikdamas ten savo dviratį.

Anderssonas negalėjo tiek daug išsamų informacijų sudėti į dviračio įrankinę. Jo pranešimas Orlovui labai trumpas: "Turėčiau atsakymus į visus keturis klausimus. Laukiu tolimesnių nurodymų".

Orlovas tariasi su savo viršininkais, ypač su špionažo šefu Anisimovu, TASSO korespondentu, ir raudonplauke Liliana Ceder, komunistinio laikraščio Fritjof Enbom sekretore.

Po ilgų svarstymų visi prieną išvados, kad Anderssono informacijos greičiausiai esančios tokios svarbios, kad jas reikia skubiai perduoti. Tokiu atveju galima laukti, kol bus siunčiamas diplomatinis kurjeris.

Liliana yra apmokyta radijo technike. Ji gali aptarnauti trumpųjų bangų siųstuvą, kuris palaiko ryšį tarp sovietinių šnipų Stockholme ir centrinės Maskvoje.

Anderssonas turi savo žinias atiduoti Lilianai, kuri jas perduos toliau į Maskvą. Slaptasis siųstuvas yra Fritjof Enbomo brolio Martyno sodininkystėje.

(Bus daug...)

Lietuvoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

dabar į tas kategorijas persikėlė dalis tų, kurie prieš penkerius metus buvo skaičiuoti rusais. Tuo būdu rusų skaičius tapo išsklaidytas ir, neva, sumažintas. Tik nesumažėjo nuo to kolonistų skaičius.

Nuostabus dalykas dedasi ir su lenkų skaičiumi Lietuvoje. Jų 1940 metais buvo apytikriai suskačiuota 352,000 (11.6%). 1942 metų surašymo metu (apimant toliau siekiančią Vilniaus sritį, su Ašmena, Svyriais ir kt.) lenkų buvo rasta 337,00 (12.1%). Sumažėjimas tada paaiškinamas dviem priežastimis: lenkų kariuomenės ir nevietinio kilmės valdininkijos Vilniuje ir kituose buvusio lenkų okupuoto krašto miesteliuose buvo nebelikę, o dalis liukšų gyventojų tada mėsiau prisiminė, kad jų tėvai ar seneliai bene bus buvę lietuviai... Bet tuoj po karo, 1945-47 metais iš Lietuvos plačiu mastu vyko lenkų repatriacija į Lenkiją. Repatriavo apie 180,000. Nors jų tarpe buvo ir tik lenkais apsimetusiu, vis

dėlto didžioji repatriavusių masė buvo lenkai. Todėl visiškai natūralu, kad 1954 metų duomenys, pagal žemėlaidinę, tuo metu rodė Lietuvą likus tik 80,000 lenkų. O dabar staiga lenkų skaičius vėl pašoko šimtu ir penkiomis dešimtimis tūkstančių ir pasirodė esąs 230,000! Nepaisant to, kad prieš pat gyventojų surašinėjimą daugiau kaip metus vyko antroji repatriacija į Lenkiją (šiuo atveju daugiau ją naudojo žydai). Bet kaip tik tuo pačiu metu lietuvių skaičius sumažėjo šimtu penkiasdešimt vienu tūkstančiu. Gali būti, kad toks skaičius dabar užsirašė ar buvo užrašyti lenkais kaip tik iš tokių, dėl kurių tautybės galima dvejaip manyti, bet kurie ankščiau buvo užsirašę lietuviai... O gal ir rusai ar kitoki kolonistai vietoj rytų link iškelintų lietuvių atsiradę Lietuvoj, tarėsi būsią patogiau užsirašyti lenkais, ne rusais ar kokiais kitokiais... O gal tai yra pasekmė lenkiškuma aplink Vilnių skatinančios politikos, kuri kažkuriais sumetimais kompartijos buvo pradėta dar prieš Stalino mirtį ir dabar, be didesnio pabrėžimo, bet tolydžiai tęsiama. (LNA)

F I R M A
GENERAL PARCEL AND TRAVEL CO., INC.
135 WEST 14th ST., NEW YORK 11, N. Y.
Telefonas CHelsea 3-2583

praneša Chicago ir apylinkių gyventojams, kad nuo š. m. vasario 6, Chicagoje atidaro naują skyrių firmos, siunčiančios siuntinius-dovanas į SSSR

GENERAL PARCEL AND TRAVEL CO., INC.
2134 W. CHICAGO AVENUE, CHICAGO 32, ILL.
Telefonas DICKens 2-8232

Vedėjas: V i k t o r P r o č i k

Mūsų firma, užsirekomendavusi sąžiningu ir neatidėliotinu išpildymu užsakymų, naudojasi pasitikejimu dešimčių tūkstančių klientų.

Mes įsitikinę, kad Chicagoje gyventojai sveikins atidarymą naujo skyriaus, kuris užtikrins jiems skubų ir korektišką pristatymą siuntinių-dovanų į visas SSSR dalis.

Reikalaukite nemokamų katalogų!

Smulkmenos mūsų pastoviuose garsiniuose.

aktualu + idomu + aktualu + idomu + aktualu + idomu + aktualu + idomu + aktualu + idomu + aktua

Archeologiniai kasinėjimai jotvingių žemėje ir Žalgirio mušio laukuose

Mūsų pareiga pasirūpinti, kad juose dalyvautų ir lietuviai mokslininkai

1960 metus lenkai paskelbė suaktyvėjus: tūkstantis metų nuo Lenkijos įkūrimo ir 550 metų nuo Žalgirio mūšio. Toms suaktyvėjimams jie pradėjo ruošti jau prieš porą metų. Jų istorikai, archeologai, antropologai mažomis grupėmis pasiskirstė po visą kraštą ir atlieka tyrinėjimus.

Viena tokia grupė dirba jotvingių kadaise gyventose

A. RUKUIZA

15 šeimų, kaimams. Kapinynų pasiskirstymas rodo, kad jau III-IV a. šis kraštas buvo gana tirštai apgyventas. Iš kapinynuose rastų daiktų nustatė, kod jotvingiai buvo žemdirbiai, augino raguočius, avis, arklius. Iš kapuose rastų avių žandikaulių darė išvadą,

metinėje jotvingių visuomenėje senesni žmonės buvo gerbiami ir laikomi vadais.

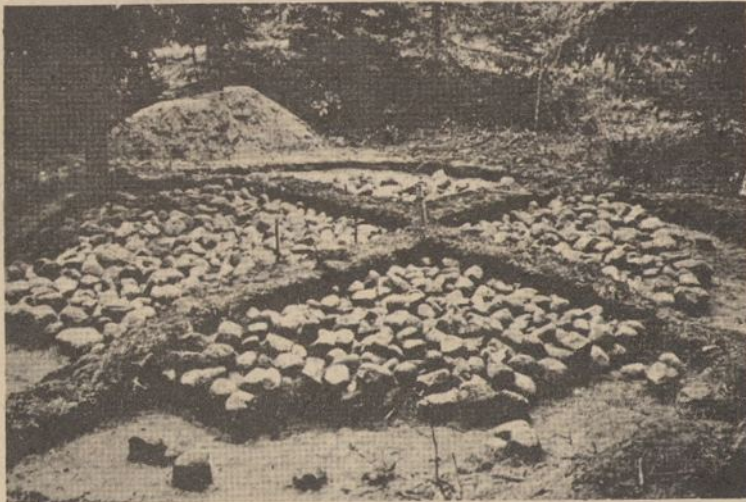
Žuvo, gindami savo sodybas

Jotvingiai buvo narsūs ir karingi, daugumas jų žuvo kovose, nes jų kiaušai buvo sukapoti kardais ir turėjo skyles. Žuvo jie, gindami savo sodybas, nes ten ir palaidoti. Narsumo ir kovinumo dėka jie per šimtmečius atsispyrė pietų rusams, lenkams ir kryžiuočiams, o kai jau nepajėgė atsilaikyti, jų likučiai pasitraukė Lietuvon ir čia susiliejo su gimininga lietuvių tauta.

Kapuose rasti daiktai rodo, kad jotvingiai III-IV a. buvo gana aukštos kultūros. J. Antoniewicz mano, kad jų apgyventos vietovės siekė Merkinę, Leipalingį, Kapčiamiestį, Vėisiejus. Ir iš tikrųjų, tame rajone galima užtikti panašių kapinynų, kaip ir prie Suvalkų. 1927 metais man teko matyti ant kairiojo Nemuno kranto, prie Merkinės — Leipalingio plento, vėjo nupustytą smėlį ir atidarytą seną kapinyną. Ant smėlio gulėjo išsiskleidę atskiromis krūvelėmis akmenys, išmėtyti žmonių kaulai, o metaliniai daiktai buvo žmonių surinkti ir išnešio-

Žemėlapis, kuris buvo atspausdintas žurnale "Archeology". Kryžium pažymėta kunigaikščio kapo vieta.

Vienas sūdavių kapas velėną nuėmus.

vietose, netoli Suvalkų, kita tyrinėja Žalgirio mūšio laukus. Abiejų šių grupių tyrinėjimai turi rūpėti ir mums, kadangi jie paliečia jotvingių praeitį, o Žalgirio mūšio laukų tyrinėjimas veda prie mūšyje kritusių karžygių kapų atidarymo ir aprašymo.

Kai kurie tyrinėjimų darbai jau paskelbti specialinėje amerikiečių spaudoje, tad pamėginsiu nors trumpai juos pertiekti mūsų skaitytojui.

Tirštai apgyventas kraštas

Archeologas Jerzy Antoniewicz mano, kad jotvingiai (jis juos vadina sūdaviais) savo centrą turėję netoli dabartinės Lietuvos Lenkijos sienos, arti Suvalkų miesto. Jis tikisi išaiškinti jotvingių III-IV amžių buvusią kultūrinę ir ekonominę būklę.

Prof. J. Antoniewicz jau ištyrė rajoną nuo Suvalkų miesto iki Sovietijos sienos (Kaliningrado apygardos), prie Šveicarijos, Osovkos, šturpylių kaimų, ir tame rajone atidarė daug II-IV a. kapinynų. Kapinynai buvo maždaug penkių kilometrų atstume vienas nuo kito ir, kaip jam atrodė, priklausė atskiriems, nedideliems, iki

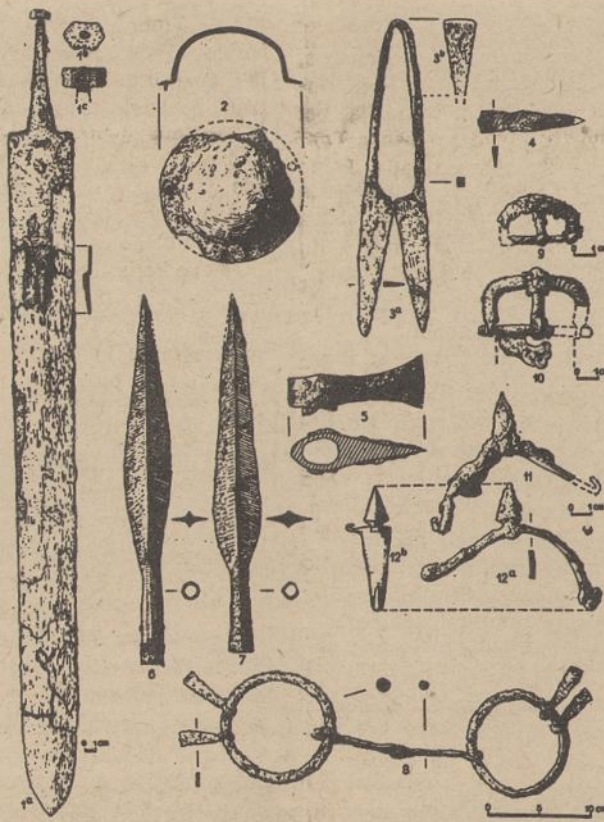
kad jotvingiai ypatingą dėmesį skyrė avims.

Kunigaikščio kapas

Netoli Šveicarijos kaimo jam pavyko atidaryti įdomų ir turtingą kapą. Kapinyne šis kapas buvo kartu su kitais, bet aplink apdėtas vainiku iš didesnių akmenų. Palaidoto žmogaus amžius buvo 50-55 metai. Kūnas pridengtas skydu, kuris dabar dengia skeletą nuo šonkaulių iki kelių.

Čia pat gulėjo lankas su strėlėmis, prie šono gulėjo kardas su medine makštimi. Diržas prie kardo buvo papuoštas bronziniais, sidabriniais ir auksiniais pagražinimais. Greta skeleto gulėjo gyvulio bronzinė statulėlė, du žaslai, bronziniai apinasrio papuošimai, dviejų iečių metaliniai antgaliai ir pentinai.

Antropologai nustatė, kad visų palaidotų žmonių vidutinis amžius buvo 30 metų, retas iš jų tepasiekė 40 metų. Vienintelis vyresniojo amžiaus žmogus buvo rastas turtingame (su visų rūšių ginklais) kape. Iš to seka, kad tas senesnio amžiaus žmogus turėjo būti vyresnysis arba kilties vadas. Be to, aiškėja, kad tuo-

Rasti geležiniai įrankiai ir ginklai

venvietes iš III-IV amžiaus... ir apie tai paskelbė amerikiniame žurnale. Gali atsitikti taip, kad ateinančią vasarą jo pradėtą darbą tęs kitas asmuo, kuriam daugiau rūpės politinis, negu mokslinis vykdomų darbų aspektas.

Mūsų pareiga

Kitas nemažiau svarbus reikalas — tai Žalgirio mūšio laukų tyrinėjimai, ku-

rie vykdomi Žalgirio mūšio 550 metų sukakties proga. Lenkijos archeologai ir istorikai dirba ten jau ilgą laiką, atkasė mūšyje žuvusių lietuvių kapą, atrado įvairių rūšių ginklų ir vėliau likučių.

Ten guli brangiausios lietuvių tautos relikvijos. Jie ten žuvo, kad lietuvių tauta gyvuotų! Nuo jų heroiškos mirties sukaka 550 metų. Tinkamai pagerbkime juos! Didesniuose centruose suruoškime minėjimus, akademijas, išrūpinkime nors vienam istorikui, archeologui arba bent korespondentui kelionę į jų amžino poilsio vietas, kad vykdomi kasinėjimo darbai būtų aprašyti, nufilmuoti ir tokiu būdu papildytų mūsų mokslinius archyvus.

Kadangi jotvingių kapinynų kasinėjimo darbai buvo paskelbti JAV archeologų draugijos leidžiamame žurnale "Archeology" ir kadangi archeologų draugijai, rodos, priklauso keli lietuviai mokslininkai, tai per juos reikia kreiptis į Amerikos archeologų draugijos valdybą ir prašyti ateinančiam darbo sezonui išrūpinti komandiruotę į Lenkiją, pageidaujant, kad nors vienas iš komandiruojamų asmenų būtų lietuvis. Tylėti ir nieko nedaryti negalima.

ŽEMĖS SATELITŲ ŽINIOS APIE RADIACIJOS JUOSTAS

Explorer VII - vienintelis dirbtinis žemės satelitas, vis dar tebesiunčias iš erdvės mokslines žinias, parodė, kad vadinamą Van Allen radiacijos juostų smaigaliai yra arčiausiai žemės rutulio ties šiaurine Jungtinių Amerikos Valstybių dalimi. Kaip atrodo, tos juostos banguojančios - priartėjančios ir nutolstančios nuo žemės - 500 mylių diapozonu. Jų intensyvumas įvairuoja dešimtimis kartų. Būna atvejų, kad juostų smaigaliai priartėja prie žemės iki kelių mylių atstumo.

Toki duomenys yra surinkti Iowos universitete, Dr. James A. Van Allen vadovaujamoje laboratorijoje.

Satelitas, išsviestas erdvėn spalio 13, turi du Geigerio skaitiklius: vieną - cilindrinį, kokteilio stiklo dydžio, aptrauktą plonu švino sluoksniu. Antras nėra didesnis už pieštuko trintuką.

Satelito orbita banguoja tarp 340 ir 670 mylių virš žemės tarp 51-jų paralelių. Tai reiškia, kad satelitas registruoja tik apatinės zonos radiacijos juostų, kurios guli virš magnetinio ekvatoriaus, išorinės juostos cent-

ras virš ekvatoriaus yra nutolęs 9,000 mylių.

Satelito signalai sugaunami įrengimu, panašiu į paprastą televizijos anteną. Registracijos priemonės stovi universiteto rūsyje ir įsijungia automatiškai, kai tik satelitas priartėja pasiekiamam atstuman, bet neretai ji veiktį paskatina praskriejanti, anksčiau išsviestieji erdvės vežimai.

Praeitą mėnesį įvykusioje tarptautinėje erdvės mokslininkų konferencijoje JAV išdalino kitų tautų mokslininkams informaciją, kaip iššifruoti Explorer VII kodo sistemą. Tuo būdu bet kuri laboratorija, sakykim Maskvos ar Bombėjaus, gali tuoj pat iššifruoti radiacijos intensyvumo duomenis.

RŪSTI SIENA

STASIUS BŪDAVAS

(Ištrauka iš spaudos draudimo laikus vaizduojančios apysakos)

(6)

— Palauk, dar pašnekėkim. Sakyk, ar kartais jo negavai maskoliai?

— Visko gali būti, ponaiti. Ale nelabai noriu tikėti. Jis turi ginklą ir taip lengvai nepasiduos. O niekur aplinkui negirdėjom nei šūvio, nei kokio šauksmo. Ne, ne, taip greit jo nepaims. ... Ponaiti, veizėkit, jau cerkvė dega. Aiškiai matau, kad dega, — garsiai suriko Rapolas, rodydamas į sodybą.

Tikrai, bokštas dabar atrodė kaip didelė užsiliepsnojusi žvakė. Jo liepsnas vėjas sukinėjo čia į vieną, čia į antrą pusę. O kitas vėjas šoko staiga per cerkvės stogą ir visą trobesį apipylė ugnimi, tartum raudona vandens srove. Ir dabar ten jau nieko nebesimatė — nei bokšto, nei pačios cerkvės. Ten virė, marmuliavo tiktai dūmų ir ugnies kamuoliai.

Pieių kėmsynuose sudundėjo sunkūs žingsniai.

— Vyrai, kur jūs esat? — riktelėjo ten Jurgis.

— Čia, čia! Mes čia, Jurgi, — taip pat garsiai atsakė Rapolas ir kartu su Kanteikiu šoko jo pasitikti, — kur tu buvai praužęs? Mes jau rūpinomės.

— Tylėk, paskui pašnekėsim, — atkirto Jurgis, —

maukim greičiau per sieną! Kur ponaičio daiktai? Ale tik greičiau!

— Čia, čia, Jurgi, — parodė Rapolas, pribėgęs prie lagamino.

Jurgis prišoko, pagavo nešulį ir pirmasis metėsi į sienos pusę garsiai sušukdamas:

— Paskui mane! Tik nesnauskit! — pamojo jis į užnugarį.

Rapolas su Kanteikiu pašoko kaip įdurti. O Jurgis kirtų į sieną visu savo ilgų kojų žėgimu. Pribėgęs pirmą stulpą, jis staiga sustojo, tartum įsmigdamas į žemę, ir sušniokstė pro dantis:

— Kriskit, gulkitės!

Visi išsitiesė ant pilvų ir veidus įspaudė į žolę. Gulėjo tyliai kaip suakmenėję. Ir tuoj pat išgirdo kaip čia pat, tik už kelių rankos ištiesimų, prabėgo garsiai kalbėdami keli kareiviai. Jie tuoj pranyko, nes skubėjo ten, kur buvo gaisras.

— Šokim ir bėkim! — vėl įsakė Jurgis ir griebė už lagamino.

Prabėgo jie čia vieną, čia kitą stulpą, po to peršoko griovį ir atsirado lygiame lauke, kur nebuvo jau nei krūmų, nei kemsynų. O jie vis dar bėgo ir bėgo.

— Jurgi, jau Prūsuoje esam! — šuktelėjo Rapolas, visa jėga kabindamas paskui draugą.

— Tylėk! — aštriai atkirto Jurgis.

Dabar jau niekas nebekalbėjo. Buvo girdėti tik taktų smūgiai į žemę ir trijų burnų šniokštimas.

Pagaliau jie pribėgo avių lauką. Jurgis puolė į javus ir veržėsi tolyn vakarų pusėn. Čia vyrams pynėsi kojos ir jie pradėjo griuvinėti. Tada Jurgis numetė lagaminą, pasijuto patogiai ir dar skubiau laužėsi pro avių tirstį.

— Jurgi, ar tu iš proto išėjai? Prūsuoje juk esam! — vėl šaukė uždusęs Rapolas.

Jurgis sustojo, gaudė orą plačiai atverta burna ir čia pat krito į avižas. Rapolas su Kanteikiu tuoj šoko prie jo, abu įsikibo ir klausė:

— Kas, kas tau pasidarė? Gal negerai?

Jurgis staiga atsigavo, pašoko nuo žemės ir metė savo ilgą ranką į degančią sodybą:

— Ar matot? Tik paveizėkit. Ten burliokų Dievas dega! — jo riksmas buvo išgąstis ir graudulys.

— Jurgi, ar tu girtas? — paklausė Rapolas.

— Ne! Jie girti! — švokštė Jurgis, — jie ir savo Dievą nugirdė. Ar matot, tik veizėkit, mūsų Dievas teisingesnis, jau sivilina jų cerkvę.

Dabar Kanteikis su Rapolu nutvėrė Jurgį už abiejų rankų, bet tas greit išsiplėšė ir atšoko kelius žingsnius.

— Nelįskit! Ko jūs bijot? Juk Prūsuoje jau esam, — krioškė jis iš visos gerklės.

— Bertašiau, kas pasidarė? Klausyk... — Kanteikis vėl šoko prie jo.

— Nelįsk! — Jurgis kratėsi iš tolo abiem rankom, — paveizėkit ten. Išvarys Dievas maskolius iš mano žemės. Tik klausykites! Ten jau spirga visi kipšai. Tai aš juos uždegiau...

— Jurgi! — Rapolas įsikabino į draugą kiek tik galėdamas, — Jurgiuk, būk žmogus.

— Pasitrauk! — Jurgis pastūmė Rapolą ir krito čia pat kaip sunkus maišas. Atsisėdo, žemai nuleido galvą ir suspaudė ją abiem rankom.

Vėl Kanteikis su Rapolu krito prie Jurgio, surėmė jį už pečių ir pradėjo judinti. Tas jau nebesigynė, tik drebėjo visu kūnu ir verkė kaip mažas vaikas.

(Pabaiga)

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Pablėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Mūsų tautinio išsilaikymo egzaminai

Daug kalbame lietuviybės išlaikymo klausimais. Ir nemažiau rašome. O rūpesčiai vis tie patys: lietuviybė išsiviuose pamažų gęsta. Ne tik šiandien, ne tik vakar, bet visais laikais. Ir ne tik čia, bet kur tik likimo ranka mūsų tautiečius įsėivijos kelius nuvedė.

Nė kiek nemažesni rūpesčiai turi ir kitų tautų žmonės. Net ir apie skaudesnę patirtį jie kalba. Net ir tie, kurie visais laikais turėjo ir dabar tebeturi normalius ryšius su savo senosiomis tėvynėmis. O juk iš ten taip nesunkiai gali ateiti ir nauji padaršiniai ir naujos, stiprinančios jėgos.

Visus čia pastoviai mala lyginimo ir maišymo girnos. Mala be triukšmo, be priekaištavimo, tarsi ir be skausmo. Nebėra čia imigravusių milijonų vokiečių, italų ir kitų, už mus didesnių ir gausesnių. Kaip statistika rodo, ketvirtą kartą jau tų malimo girnų nebereikalinga. Tik reti atvejai šią taisyklę sulaužo. O šitaip — jau visi amerikiečiai, kai kurie net geresni ir už karščiausius senuosius šio krašto gyventojus.

Bet Amerika tokia yra ir jos nepakeisi. Ir žinoma, tie, kurie į čia keliavo, nė nemanydami atgal grįžti, tiems tie visi tautiniai pagraudenimai, tautiniai išsilaikymai, kartais gal ir nevisada malonūs klausyti. Bet atvirai kalbėkim, kiek tokių buvo. Jei prisiminsim senosios mūsų išsėivijos žmones, tai daugumas jų į čia keliavo, galvodami užsidirbti ir atgal grįžti. Grįžti geresnį gyvenimą kurti. Ir kiek daug taip yra padarę. O jei normalūs laikai būtų buvę, jei ne tos karų ugnys ir naikinimai, kiek dar jų būtų grįžę ir savo tėvynę visaip praturtinę.

Paskutiniųjų nelaimių išsėivai iš savo tėvynės traukės ne įsikūrimui svetimuose kraštuose. Gal iš kelių dešimčių tūkstančių tik vienam galėjo ateiti tokia mintis. O visi traukės tikėdamiesi, kad tuoj galės grįžti. Neretai ir vaikus paliko, kad jų tose pavojingose kelionėse nevargintų. O kaip išėjo, visi gerai žinom. Turėjom pasiskleisti po viso pasaulio laisvus kraštus, kad mes ar mūsų vaikai galėtų grįžti namo. Grįžti, kaip buvom žadėję ir dažnas net prisiekę.

Savaime suprantama, kad kiekvieno tokio mūsų tautiečio, kuris niekad nebuvo ruošęsis savo tėvynės apleisti kaip išsėivis, nutautimas yra daug didesnis nuostolis. Nuostolis, kuris trijų milijonų tautai dar didesnis, kada ji lygini su kelių dešimčių milijonų tautomis. Todėl ir mūsų dažnų pastangos sulaukyti tą nutautimo bangą, gyvą lietuviybę išlaikyti ne tik vyresniųjų tarpe, bet ypač priaugnciose, yra daug daugiau suprantamas ir daug labiau šaukiąs ieškoti pačių geriausių kelių, kaip tai padaryti.

Tų lietuviybės išsilaikymo priemonių ieško šeima, ieško didesnis ar mažesnis mūsų organizacijos, ieško visuose kraštuose veikiančios Lietuvių Bendruomenės. Ir per daug išsėivijos metų ryškėja, kurios priemonės yra laikinės, kurios greit pavargsta, o taip pat kurios patvariau tą darbą atlieka. Apie jas reikia daugiau žinoti, į jas rimčiau gilintis. Gilintis reikia visiems, nes tai visų reikalas. Ateisim į talką ir mes, bet kviečiame ir kitus. Nepraeikim pro atsiveriančias žaizdas, jų negyde. O gydyti reikia, nes tai mūsų tautinio išsilaikymo egzaminas. B. G.

Pokalbis apie kiaušiką polemiką

Mėgstu Naujienų redaktorių Pijų Grigaitį, - jis yra mano "pet". Ypač jog, maniau, kad marksizmas ir leninizmas jis pažįsta geriau, negu rabinai Talmudą ar vysk. Brizgys Šventraštį ir kanonų teisę. Niekad neveliu iš tokio žinovo pasimokyti. Jis kaip metuzelis per 50 metų jau aiškina, ką rašė Marksas ir kaip jį iškreipė Leninas. Jei pradėčiau jam patikti, tuoj kiltų abejonė: matyt, su manimi kažkas nebergerai?..

Bet aš jam nepatinku, - o tai irgi geras dalykas. Dėl mano pokalbio Dirvoje su Sniečkumi mūsų gerbiamas mokslininkas apžvalgoje ėmė ir išdėstė: "apie Marksą aš kalbėjęs aiškius absurdis ir akiai kartojęs Lenino "teoriją" apie proletariato diktatūrą. Abu tuodu autoriu esu skaitęs, nors jų veikalų miegamajame ant stalo nelaukau. Iš tikrųjų, Marksą ir Le-

niną reikia kiekvienam paskaityti, jei kas nori prieš bolševizmą kovoti.

Bet mano linksmasis oponentas, kaip visi žino, yra kitoniškas. Kaip jo str. Naujienų 27 nr. rodo, jis galbūt tikisi, kad kitaip manant galima numušti jo iškoliojimu ir dergimu. Čia būčiau kitokios nuomonės. Nepavyko Grigaičiui numušti Smetonos koliojimu, nepavyks tokiu pat stiliumi numušti nei komunistų. Tuo būdu galima kelti tik daug alaso, kaip per kunigaikščio Sapiegos medžioklę, bet tai ir viskas.

Mano adresu politinė Grigaičio polemika tuo įdomi, kad ją greičiau tektų skirti ne politikos, o kurios nors rūšies gyvulinkystės sričiai. Anot Grigaičio, Raulai "leninizmas dar neišgaravo", jis "nenori būti kiaušė, bet prisipažįsta, kad kriuksti, taigi, kad esąs - kiaušė!..

Kažkas yra pasakojęs, kad šio šimtmečio pradžioje P. Grigaitis Šveicarijoje buvo įsigijęs teisių doktoratą. Turbūt, tai netiesa?

APIE NUVEIKTUS DARBUS IR NAUJUS VEIDUS

Nesveiko ir sunkiai suprantamo sustoba rėjimo ženklai ryškiom spalvom įsispaudė į lietuviškojo žmogaus kaktą šiame krašte.

Šveicarai nuo seno Europoje žinomi, kaip viena iš švaresniųjų ir mandagiausių tautų. Man nepatiktina, kad tokios švaresios ir mandagios šalies mokyklų daktaras tebtų išmokytas kalbėti burna, kuri per visą savaitę mito rauginiais kopūstais ir žiedbastučiais, bet nė karto per tą laiką nebuvo išvalyta.

Teisingai kartą pasakė Georges-Louis Leclerc de Buffon (1707-1788): - stilius yra patsai žmogus...

Br. Raila,
Los Angeles

REIKIA TIKRO VYRO

Amerikiečių yra sakoma: "Neparink vaiko vyro darbu". Esu tikras, kad amerikiečių tauta tos savo liaudies išminties ir laiky-sis šiais rinkimų metais.

Jonas Nasvytis iš Clevelando Dirvos sausio 29 d. numeryje perša JAV-bių prezidento vietai senatorių J. Kennedy iš Massachusetts, priskirdamas jam neturimų kvalifikacijų bei gabumų. Kaip senatorius, atrodo, jis yra pakenčiamas, bet prezidento vietai dar turi keliolika metų palaukti ir pažaisti politinį žaidimą, kaip amerikiečiai sako, žemesnės klasės lygoje.

Ateinantis dešimtmėtis bus didelė kova tarp laisvojo pasaulio ir Kremliaus. Įsivaizduokite vedantį derybas sen. Kennedy su Chruščiovu! Chruščiovas, kaip vienas amerikiečių laikraštininkas išsireiškė, padarytų iš sen. Kennedy kiaušiniene. Amerikai reikia tikro vyro, principų asmens, kieto kovotojo prieš komunizmą, o ne lėpūnėlio senatoriaus Kennedy.

Senatoriui J. Kennedy būtų tikrai sunku suprasti ellinio piliečio rūpesčius ir vargus. Sen. Kennedy yra gimęs ir užaugęs milijonierio šeimoje. Senatoriaus J. Kennedy tėvas skaitlingos savo šeimos kiekvienam nariui yra užrašęs po vieną milijoną dolerių. Yra kalbama, kad senatoriui J. Kennedy prasimušti į JAV-bių senatą nepaprastai daug padėjo jo tėvo ir kitų šeimos narių milijonai. Amerikiečiai, kaip taisyklė, neturi nieko prieš tuos, kurie turtus yra susikrovę savo darbu, bet nemėgsta tų, kuriems milijonus yra palikę tėvai ar seneliai.

Kraštą į pasakiškas skolas įvarė ne respublikonai, bet demokratai. Rooseveltui perimant valdžią 1933 metų pradžioje kraštas turėjo apie 30 bilijonų skolų, gi 1953 metų pradžioje Trumanas perdavė JAV-bių vairą prez. Eisenhower su maždaug 270 bilijonų skola. Eisenhowerio administracijos metu nė vienas kraštas nepateko Kremliaus vergijon. Ekonominė krašto padėtis yra pasigėrėtinai padėtyje. Eisenhowerio administracija išvalė visas centrines įstaigas Washingtone ir visame krašte, išguldama visus paraudonavčiusius ir komunistus.

Eisenhoweriui ir jo administracijai daromi priekaištai yra visai be pagrindo!

L.V.,
Los Angeles, Calif.

DIRVA JAU PATI PLATINASI

Vykdam praėjusiais metais naujų Dirvos skaitytojų telkimo vajų, Dirvos rėmėjams Omahaje teko supažindinti daugelį šios kolonijos lietuvių su naujo spausdinimo technika leidžiama Dirva. Užbaigus vajų Dirvos skaitytojų skaičius čia beveik patrigubėjo.

Dabar, kai Dirva Omahajetapo plačiau skaitomu laikraščiu ir eina tris kart per savaitę, ji turi daugiau progų pavartyti bei paskaityti ir jos dar neprenumeruojantieji. Įvairūs, įdomus Dirvos turinys ir pulkios nuotraukos patraukia tokio asmens dėmesį. Ir jis pats nutaria tapti Dirvos skaitytoju.

Praėjusią savaitę kreipėsi į mane du asmenys įteikdami pinigų ir prašydami jiems Dirvą užprenumeruoti. Su malonumu šį patarnavimą atlikau. Ir jie šiais metais nebuvo pirmieji.

J. Povilaitis,
Omaha

Tačiau ALT S-gos Bostono skyrius vis dar energingai veikia, vis dar visuotinei ligai nepasiduoda. Norėdami už akių užbėgti toms nemalonioms apraiškoms, iš anksto turime prisipažinti, kad emigracinio grybo daigai jau ir šiame sveikame vienetė šen bei ten, šiuo bei tuo pradeda paviršium prasikalti, bet iš anksto tai apčiuopdami, tikriausia gal pajėgsim tą reiškinį pašalinti ir sutelktom jėgom toliau pro gyvenimo sunkumus savo vieninga veikla irtis.

ALT S-gos Bostono skyriuje per dešimtį metų visos valdybos ir daugumas narių labai uoliai ir nuoširdžiai dirbo. Kai taip atsitiko, tai ir to darbo vaisiais gėrimasi ne tik pačiame Bostone, bet ir visoj plačioj Amerikoje. Ypačiai veikli buvo ir praėjusį 1959 m. valdyba, kurią sudarė pirm. Just. Vaičaitis, vicepirm. inž. J. Dačys, sekr. Val. Vakauzas, kasininkas inž. Ed. Cibas, namų adm. Ant. Vilėniškis, namų tvarkytojas R. Jasiūnas, parengimų ved. Ant. Andrulionis ir architektas L. Lendraitis.

Per tuos metus Just. Vaičaičio vadovaujama valdyba svarstė 147 klausimus, turėjo 15 posėdžių ir buvo sušaukusi 4 narių susirinkimus. AL Taryboj skyrių atstovavo inž. Edm. Cibas, Ant. Matjoška, V. Vakauzas ir Ign. Vilėniškis, BALFe A. Andrulionis, A. Bričkus, Br. Bajerčius, V. Vakauzas ir Ant. Vilėniškis. Namų remonto komisiją sudarė pirmininkas inž. Juozas Dačys, nariai inž. Edm. Cibas ir A. Ščiuka. Namų praplėtimo projektą paruošė inž. Br. Galinis. Vasario 16 d. gimnazijos rėmėjų būrelis, pradžioj vadovaujamas Ant. Bačinlio, o vėliau L. Lendraitio, per tuos metus surinko 260 dolerių. Gal tai nėra perdaug, bet vis jau nemenka parama šiam didžiai remtinam reikalui.

ALT S-gos Bostono sk. valdyba tais metais tikrai aktyviai dalyvavo Bostono liet. visuomeniniame gyvenime. To bendro darbo buvo apstu. Neminint veiklos AL Taryboj ir BALFe, prisidėta prie Bostono liet. mišraus choro, vad. komp. J. Gaidelio, ir tautinių šokių ansamblio, vad. O. Ivaškienės, organizavimo. Dalyvauta priešrinkiminiu metu Bostono politiniame gyvenime, įsijungta į pavergtųjų tautų savaitės rengimą, reikštasi mingingai, kai Nikita Chruščiovas taikstėsi ir Bostoną aplankyti.

Savo namuose buv. valdyba surengė visą eilę didesnių parengimų. Paminėta prezidento Ant. Smetonos 15 metų mirties sukaktis, kur gerai paruoštą paskaitą skaitė inž. Vyt. Izbičkas. Prisidėta prie prof. J. Raukčio 60 metų sukakties rengimo, 70 metų progą pagerbtas sk. narys R. Jasiūnas, o 50 metų gimtadienį Ign. Vilėniškis. Per Jonines surengta atskira vakarienių sk. garbės pirm. Jonui Kasmauskui pagerbti. Be to, buvo surengtas Dr. Br. Nemicko pranešimas ir skyriaus 10 metų sukaktis, kur pagrindinis kalbėtojas buvo Vyt. Abraitis iš New Yorko. Meninę sukakties minėjimo dalį atliko D. Mongirdaitė ir Iz. Vasyliūnas.

Atskirai minėtina skyriaus kultūrinė veikla. Kaip žinoma, praėjusį rudenį ALT S-gos Bostono sk. valdyba surengė dail. Ant. Rūkštelės darbų parodą. Ta pati valdyba susitarė su dail. J. Pautienium, kurio apžvalginė dailės darbų paroda sk. namuose rengiama

priešverbinę savaitę. Kiek teko patirti, pavasariop bus surengta ir dail. Vyt. K. Jonyno darbų paroda. Ši sk. valdybos iniciatyva yra tikrai sveikintina ir remtina. Prie tų kultūrinių darbų jungtini ir kultūriniai subatvakariai, kurie pradėta rengti 1959 m. lapkričio 21 d. To pobūdžio parengimai jau buvo du, abu dalyviams palikę malonių įspūdžių. Vasario mėn. subatvakario programą atliks jaunimas — studentai neolithuanai, tad tas savo jauna dvasia turės būti gyvas ir patrauklus. Kultūrinių subatvakarių vadovu prie naujosios sk. valdybos liko Just. Vaičaitis. Reikia jam nuoširdžiai linkėti, kad ši graži mintis prigytų ir apjungtų skaitlingą būrį tautiečių, kuriems savieji kultūros ir visuomenės reikalai tebėra arti širdies.

Atnaujintuose sk. namuo-

se buvo surengtas Naujųjų 1960 Metų sutikimas. Koncertinę sutikimo dalį atliko solistas B. Povilavičius, akompanuojamas Val. Minčienės. Apie atnaujintus namus Dirvoj buvo atskirai rašyta, todėl šiuo atveju paminėtina, kad į tuos darbus ypačiai daug energijos įdėjo remonto kom. pirm. inž. J. Dačys, inž. Edm. Čibas, A. Ščiuka ir visa eilė skyriaus narių, kurių tarpe ir dail. Vikt. Andriušis.

Naujieji veidai — naujoji sk. valdyba. Prieš kurią laiką jon išrinktieji pareigomis taip pasiskirstė: pirmininkas Ant. Matjoška, vicepirm. M. Gureckas, sek. L. Izbičkas, kasin. V. Vakauzas, namų admin. Ant. Vilėniškis, parengimų ved. dail. Vikt. Andriušis, Vasario 16 d. gimn. būrelio ir archyvo ved. L. Lendraitis. Reiškiant padėką už nuveiktus darbus Just. Vaičaičio vadovautai valdybai, nauja-jai tenka linkėti ištvermės ir pasisekimo. St. S.

Konkursinė nuotrauka Nr. 35

Dvi draugės...

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES AUDRAUDA
Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikišk su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

PASIKLAUSKITE SAVES

SEKAMŲ KLAUSIMŲ

APIE FIRMĄ, Į KURIĄ KREIPSITĖS,
PIRM NEGU SIŪSITE

DOVANŲ PAKETĄ Į USSR

1. Ar firma patikima?
2. Ar įrodžius tai?
3. Ar atsargiai ir tvarkingai atlieka pakavimą, išsiuntimą ir priėmimą dokumentų?
4. Ar naudoja geriausias dėzes?
5. Ar ši firma biznyje daugiau 25 metų?
6. Ar yra oficialiai autorizuota firma?

Atsakymas yra TAIP ir visus viršminėtus klausimus, jeigu jūs siūsite savo dovanų pakus per bilė sekantį skyriu, priklausanti

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St.
PHILADELPHIA 6, PA.
Walnut 5-3455

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
Frontier 6-6399

390 W. Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Andrew 8-8764

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAKER 5-5923

246 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA.
GRant 1-3712

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

2633 Market St.
NEWARK 2, N. Y.
Market 3-1968

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO

851 Hollins St.
BALTIMORE 1, MD.
MULberry 5-5787

Greitai savo pakus mums PRISIŪSKITE,
o mes greitai ISSIŪSIME!

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Dvi garsios tautos -- lietuviai ir gruzinai

Jis ateis pas tave per kovas
Daugkart šaudytas, degintas,
Sveikas.
Keitęs numerius, keitęs spalvas,
Vado profilį
Amžiams išlaikęs.

Bronius Mackevičius

*

"Nėra jokios abejonės: - mes visi esame ir liksime lietuviais", sušuko praėjusį kartą Algis Mateika savo pranešime apie dabartines lietuvių nuotaikas tėvynėje. Štai tolesnės jo pasakojimo mintys...

Kiek patiriame iš Vakarų, ten Rusiją ir komunizmą kažkaip įprasta laikyti tuo pačiu. Įvairūs lietuviai keliauninkai užsienyje ne kartą tuo įsitikino. Lankosi kur komunistinė delegacija iš Sovietų Sąjungos, tai jiems reiškia - visi rusai. Pasirodo sportininkai su Sovietų Sąjungos emblema, jiems - irgi visi rusai, nors tų "rusų" tarpe yra lietuviai, latvis, estas, gruzinai, ukrainiečiai ir t. Vakariečiai to neskiiria ar net nenori atskirti. Jei iš Sovietų Sąjungos - tai rusas, ir jei komunistas - tai irgi rusas...

☆

Tai ne visuomet teisybė. Dažnai yra daug painesnis ir, tariant marksistinės dialektikos terminu, pilnas vidinių prieštaraščių.

Tiesa, kad komunizmas naudojosi ir tebesinaudoja rusų tauta ir jos pajėgomis, kaip skaitlingiausia tauta Sovietų Sąjungoje. Visiškai tiesa, kad rusų tauta, taigi dabar Rusija, naudoja komunizmą, kaip savo nacionalinės ir imperialistinės politikos įrankį. Užsienio proletariatui ir inteligentijai nuolat eksportuojami komunistinės ideologijos principai ir šūliai, ir tuo pat metu tie užsieniečiai mėginami įtikinti, kad jie turi visur ginti, užsistoti savo "idėjinę tėvynę", komunizmą ir socializmą pasaulinę tvirtovę - Sovietų Sąjungą, praktiškai Rusiją.

Na, ir pas mus komunizmo dingstimi rusai visas tautas išnaudoja ekonomiskai ir joms primeta savo kalbą, kultūrą, papročius, Pvz., Lietuvoje dokumentuose, oficialiuose raštuose reikalaujama, rusų papročiu, - rašyti savo vardą ir tėvo vardą. Ateityje tokį rusizaciją gal reikalaus įvesti ir į kasdieninę lietuvių kalbą... Ivan Petrovič - Jonas, Petro sūnus!

Bet mes vieni labai griežtai, o jei kiti ir ne tiek griežtai, - tačiau mes visi skiriame rusiškumą nuo komunizmo. Kas yra jau komunistas ar daugiau mažiau komunizmo paveiktas, tai toli gražu dar nereiškia, kad jis eina tik su rusais ir už rusus. Mes nenorime būti įtarti savo simpatijomis rusams ar bendrumu su jais. Būti komunistu mums dar visai nereiškia būti rusu. Mes norime, kad užsienio lie-

tuviai tai suprastų, kad bent kartais darytų skirtumą.

☆

Pati Lietuvos komunistų partija prisodinta rusų, ypač vadovybėje, o taipgi ir padalinuose. Tai ją daro daugiau ar mažiau "rusiška", pagaliau jos paskirtis - vykdyti Maskvos valią, t. y. didžiosios "broliškosios" rusų tautos valią. Pastanagos skirti komunizmą nuo rusiškumo, ieškoti savito tautinio kelio komunizmui įgyvendinti, padaryti jį tautišką, - vadinamos revizionizmu. Ir kompartija griežčiausiai, neatlaidžiausiai kovoja prieš tokias "revizionistines" apraiškas ekonominėje ar kultūrinėje srityje. Rusams komunizmas dabar gali būti nacionalinis, tautinis, savitas kelias, bet - ne lietuviams, ne latviams, ne ukrainiečiams, ne gruzinams, ne kitiems! Tas ir parodo, kaip Maskva komunizmą dabar naudoja savo nacionalinės, imperialistinės politikos reikams.

Mes Lietuvoje tai nuolat matome, jaučiame, praktiškai išgyvename. Ir todėl daugumas, išskyrus Maskvai atsidavusius, skiriame komunizmą nuo rusiškumo. Ir priešinamės rusiškumui Lietuvon vis daugiau sodinti.

Lietuvių vedybų su rusais pasitaiko, bet vis dėlto tai dar gana reti atsitikimai. Sportininkai lietuviai, dalyvaudami rungtynėse su kitų respublikų komandomis, turi uniformas su didelėmis raidėmis "Lietuva" ir tuo visada labai didžiuojasi. Jie jaučia, kad gina lietuvių tautos garbę. Jei lietuvių muzikos, dramos ar kiti ansambliai dalyvauja dekadose ar kitokiuose pasirodymuose ir laimi pirmas ar bent geresnes vietas, - visur Lietuvoje dėl to reiškama džiaugsmo ir pasidžiavimo. Džiūgaujame, jei mūsų šaliai laimėjo. Lūdimė, jei nepasisekė.

Dvi tautos visoje Sovietų Sąjungoje yra garsios savo nacionalizmu, - tai lietuviai ir gruzinai. Žino tai Maskvos rusai, ir dėl to mes gal daugiau nukentėjame, mumis labiau nepasitikiama. Gruzinams dar buvo geriau, kai jie Kremliuje turėjo savo tautietį Staliną. Bet dabar jų dienos irgi pasibaigė. Visą užvaldė rusai.

☆

Dar puikiai laikosi estai. Estijoje jie, kiek tik galima, visai atsisako rusiškai kalbėti. Buvo atsitikimų, kai į Estiją nuvykę lietuviai kreipėsi rusiškai, tai užkalbintas estas nudavė nesuprantą ir nieko neatsakė. Bet kai tik sužinojo, kad jį užkalbino lietuvis, tuoj draugiškiausiai padėmė už rankos ir toliau pasivėdęs maloniausiai kalbėjosi, nors ir rusiškai. Estų ir komunistai yra dar estiškesni už lietuvių komunistus. Latviai nors daugiau taikosi rusams, bet ir latvių komunistų vadovybėje buvo ir dar

esama latviškai nusiteikusių. Tik Lietuvos komunistinė viršūnė labai surusėjusi ir vergiškai taikstosi Maskvai.

Bet visoje tautoje, visoje naujojoje tarybinėje visuomenėje lietuviškumas yra tvirtas ir aiškus. Tokio masto ukrainiškumo jūs jau nebejausite Kyje, Ukrainos sotinėje, kur rusiškumas yra užgožęs ukrainiečius. Tikri ir stiprūs ukrainiečiai dar tebėra Vakarų Ukrainoje, ypač seniau lenkams priklausiusiose Galicijos srityse. Išskyrus Gruziją ir dar kiek Armeniją ir Azarbeidžianą, kitos rytų tautos nesudaro įspūdžio, kad tai būtų tautos pilna to žodžio prasme. Maskva neva padeda puoselėti jų nacionalinę kultūrą, bet viską taip sumaišė, vadovybėse prisodino rusų, kad iš tikrųjų jos tėra daugiau rusų kolonijos, o ne atskiros nacionalinės respublikos.

Pastaraisiais laikais oficialiai Lietuvos komunistų sluogsniai pradėjo artimesnį bendravimą su baltarusiais (gudais). Buvo organizuojami menininkų, teatro, rašytojų susitikimai, vizitai, iškilnės, vis pabrėžiamas tautų tarybinis broliškumas, artima kaimynystė ir t. Daroma kažkaip dirbtinai, lietuvių dėmesio tai nepatraukė. Baltarusiai yra biedni, Rusijos tautų tarpe nereikšmingi ir kažkaip "nektiruojami".

(Taigi, atrodo, kad seni, geri, tradiciniai gudų ir lietuvių santykiai, bendro kelių šimtmečių istorinio likimo santykiai šiandien yra nublukę ir paire. Nesimezga jie kaip reikiant sovietinio laikotarpio sąlygomis, o užsienyje juos labai sugadino fantastinės Abramčiko grupės svajonės, kai ši grupė, pati dar nieko savo neturėdama, ėmė savintis kone visą Lietuvos praeitį ir bent pusę "lietuvisų" žemių. Gudai buvo, yra ir liks lietuvių artimi kaimynai. Reiktų dėti daugiau pastangų vėl su jais atstatyti gerus tradicinius santykius. Maskva buvo, yra ir liks visada ta pati. Atspara prieš ją bus sėkmingesnė tik tada, kai bus bendra)...

☆

Ar Lietuvoje kalbama ir ar patys komunistai siekia satelinės valstybės teisių Lietuvai? Tuo klausimu, kiek žinome, buvo savo laiku paleista įvairių gandų užvaldė rusai.

Tiesa, prieš trejetą metų, ypač Vengrijos sukilimo laikotarpiu, Lietuvoje tuo klausimu buvo kiek diskutuojama. Buvo girdėti užsimojimų, teisingiau pasakius, lyg pagaidavimų ar vilčių, kad Pabaltijo valstybėms galės būti ar galėtų būti suteikta panaši atskirų valstybių padėtis, kaip yra su Bulgarija ar kitais liaudies demokratijų kraštais. Tačiau tos neryškios kalbos greit nutilo, išnyko, ypač kai Vengrijos sukilimas buvo sutriuškintas ir kai pamatėme, kad nei Amerika, nei Europos valstybės nė piršto nepajudino vengrų tautos laisvei padėti.

"Jei lietuvių muzikos, dramos ar kiti ansambliai dalyvauja dekadose ar kitokiuose pasirodymuose ir laimi pirmas, ar bent geresnes vietas, - visur Lietuvoje dėl to reiškama džiaugsmo ir pasidžiavimo", rašo savo pranešime Algis Mateika.

Anuos įvykius Vengrijoje daugelis tada rimtai svarstė ir giliai išgyveno. Tai buvo medžiaga daugelio idėjų pervertinimui. Pamatėme, kad tikrai ne galima ir nėra reikalo daug šokinėti prieš Maskvą. Reikia skaitytis su realybe. O kokia yra realybė ir kaip su ja skaitytis, mums parodė praktiškai draugo Čruščiovo, kaip ir pono Eisenhauerio laikysena... Ko jūs daugiau galėtumėt norėti iš mūsų?

Atskiro, neva nepriklausomo "liaudies demokratijų krašto" padėtis mums atrodytų žingsnis į priekį. Bet ne kažin koks ypatingas išganymas.

Jugoslavijos kelias gal įdomesnis, bet kaip Lenkijos - tai gana menkas pavyzdys. Lenkai kartais patriukiškauja, bet savo

kelio nesuranda, tūpčioja vietoje, o faktinai vis nuo Maskvos tebeprisklaido. Kam teko lankytis Lenkijoje tie neįėjo apie juos rimto įspūdžio. Lietuviškos masės lenkų nevertina ir nelabai mėgsta, - gal tai liekana senų jausmų, kai lietuviai su lenkais dėl Vilniaus turėjo skaudų ginčą. Kaikas ir šiandien nepamiršta, kad lenkai tebe laiko užgrobę visai lietuvišką "Suvalkų trikampį". Lankantis Lenkijoje vienas iš lietuvių iškėlė tą klausimą ir štai kokį išgirdo atsakymą: - "Mūsų, lenkų, yra 22 milijonai. Kur mes dėsime, kai mus vėl kada ištums iš Vokietijai priklausiusių sričių?"... Įdomus atsakymas!

Bet "liaudies demokratija" rytų Vokietijoje dar žymiai rimtesnį įspūdį. Vyksta statybos,

atsistatymas, gera tvarka. Justai kiek netikrumo ir baimės, kad tai laikina. Kas juokingiausia, tai kaip vokiečiai rytų Vokietijoje be galo rimtai studijuoja Marksą ir visus komunistinius raštus, žinoma, pirmoj vietoj Leniną. Nei pas mus, nei Rusijoje niekas taip rimtai, su tokia iškilmingu atsidėjimu jų nebeskaito. Matyt, toks visada vokiečio būdo tautinis bruožas: viską imti nuodugnai, iš pagrindų...

Sekančioje kronikoje: - Lietuvos gyvenimo įvairumai...

KUR KELIAI PASIBAIGS?

Šią valandą turime dvi valstybes pasaulyje, kurios, rodos, eina prie to paties tikslo, nors pradėjo skirtingu keliu. Kalbu apie Rusiją ir Ameriką. Abi iškilo nepastebimai. Žmonijos dėmesiui kitur kryptant, jos staiga užėmė svarbiausias tautų draugijoje vietas. Pasaulis jų buvimą ir galią patyrė veik vienu ir tuo pačiu momentu.

Kitos valstybės jau, rodos, pasiekė joms skirtas ribas. Joms telieka išsilaikyti. Bet Rusija ir Amerika tebeauga. Kitos jau sustojė ir jei stumiasi pirmyn, tai dideliu vargu. Jos gi, rodos, nesivaržydamos greitai žygiuoja keliu, kurio galo žmogaus akis nemato.

Amerika kovoja daugiausiai priešiška gamta, Rusija - priešiška žmogui. Amerikiečiai nugalė dykrą ir puslankinį gyvenimą, rusai kovoja civilizaciją, jos priemones ir meną. Amerikiečiai nugalė mašinomis, rusai - kardu. Amerikiečiai pasitiki žmogaus norais tikslą pasiekti ir teikia pilną laisvę piliečių nevaliuojamoms pastangoms bei sveikam protui. Rusai visą visuomeninę galią paveda vienai galvai. Amerikiečiai duoda laisvę, rusai neša pavergimą.

Rusija ir Amerika gyvenimą pradėjo iš skirtingų taškų ir jų keliai skirtingi, bet, Viešpats, matyti, paskyrė joms apimti daugiau negu pusės žmonijos likimą.

(Iš prancūzo aristokrato Alexio de Tocqueville 1835 metais parašyto veikalų "Demokratija Amerikoje".)

Kiti rašo

Sovietų pastangos įteisinti Lietuvos pavergimą

Antanas Trimakas, VLIKo pirmininkas, atspausdame pasikalbėjime Naujienose, sako:

"Sovietai šiuos metus laiko dvidešimtmėčiu nuo Sovietų sistemos įsteigimo Lietuvoje. Tačiau yra 20 metų nuo Sovietų agresijos, padarytos 1940 m. Juk nuo 1941 m. iki 1944 metų Lietuva buvo vokiečių okupacijoje. Todėl Sovietai Lietuvoje buvo šešiolika ir pusę metų, o ne 20 metų, kaip jie skelbia pasaulyje. Nepaisant šio chronologinio netikslumo, Sovietai pradėjo plačią propagandą. Jau išleista prancūzų kalba brošiūra La Lithuanie Sovietique. Ji platinama visame pasaulyje, o ypač įtakingai prancūziškai kalbamose kraštuose. New York'ą pasiekė anglų kalba leidinys - "Lithuanian Land on the Nienmen".

Čia Dr. A. Trimakas pastebėjo, kad tai tik pirmieji lei-

diniai. Maskva numato leisti knygas apie dabartinę Lietuvą vokiečių, italų, ispanų ir kitomis kalbomis. Viena ar kita forma tie leidiniai vaizduoja Lietuvos okupaciją, jos grožį, liaudies kultūrą, pažangą ir tariamą žmonių laimę gyventi Sovietijoje.

Taip pat Radio Maskva pradėjo įvairiomis kalbomis transliacijas apie okupuotą Lietuvą, irgi vaizduodama krašto gerovę ir žmonių pasitenkinimą būti Sovietų pavergtais.

Užsiminus apie mūsų centrinių organizacijų pastangas, paminėjo, kad yra sumanymas šaukti plataus masto centrinių organizacijų atstovų suvažiavimą. Esą, jis paskelbtų manifestą ir pakartotinai pareikštų norą ir ryžtą siekti laisvės.

Toks centrinių organizacijų atstovų suvažiavimas numatytas Chicagoje ir jam pradėta ruoštis.

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO VENTILIACIJA

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA O.

Nežiūrint visų rusinimo pastangų, Lietuvos kaimas yra pasilikęs lietuviškas, tik Lietuvos komunistinė viršūnė yra labai surusėjusi ir vergiškai taikstosi Maskvai. Lietuviai raginami skaityti lietuviškas knygas, praturtinti lietuviškų žodžių žinojimą.

CLEVELANDO ŽINIOS

Vasario 16-tosios minėjimas

Tėvynėje okupantas rengiasi iškilmingai paminėti Lietuvos užgrobimo 20 m. sukaktį. Kiekvieno išeivijoje gyvenančio lietuvių pagrindinė pareiga į tai reaguoti, keliant viešumon mūsų Tautos tragediją ir reikalaujant, kad jos vergijos pančiai būtų galimai greičiau nutraukti.

Tai galėsime padaryti atvykę į Lietuvos Nepriklausomybės 42 m. sukakties minėjimą, kuris įvyks vasario 21 d. (sekmadienį). Minėjimą pradėsime pamaldomis, kurios bus 10 val. 30 min. Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje ir 10 val. Nepaliaujamos Pagalbos lietuvių parapijos bažnyčioje.

Iškilmingas aktas ir meninė dalis bus 4 val. p. p. St. Joseph High School, 18491 Lake Shore Blvd. Pagrindiniu kalbėtoju pakviestas Pasaulio Liet. Bendr. pirmininkas Jonas Matulionis. Meninę programą atliks To-

ronto Varpo choras, vadov. muz. St. Gailevičiaus. Ohio valstybės gubernatorius ir Clevelando miesto mayoras yra paskelbę vasario 16 d. Lietuvos Diena.

Visos organizacijos yra prašomos su vėliavomis dalyvauti ir pamaldose šv. Jurgio liet. parap. bažnyčioje ir salėje per iškilmingąjį aktą.

Minėjimo metu salėje bus renkamos aukos Lietuvos laisvinimo reikalams. Aukotojų pavardės bus skelbiamos ten pat vietoje.

Bilietus į iškilmingą minėjimą galima gauti pas ALTo skyriaus valdybos narius, Dirvos redakcijoje, šv. Jurgio bažnyčios salėje tuoj po pamaldų sekmadieniais ir minėjimo dieną įeinant į salę nuo antros val. Moksleiviai įleidžiami nemokamai. Visi dalyvaukime minėjime ir parodykime savo tautinį sąmoningumą.

ALTo Clevelando skyriaus valdyba

• Juozas Bačiūnas, grįždamas iš ilgesnės kelionės po Pietų Amerikos kraštus, dvi dienas buvo sustojęs Clevelande ir su Dirvos redaktorais pasitarė visais aktualiaisiais klausimais.

• Vysk. Valančiaus Lituanistinės Mokyklos tėvų komitetas, paskutinį šeštadienį prieš Užgavėnės, vasario 27 d., lietuvių salėje rengia vakarą-balių.

Programą atliks Čiurlionio ansamblio pramoginis oktetas. Bus kanklės, tautiniai šokiai ir kitos įvairnybės.

Veiks Užgavėnių valgių bufetas...

Clevelando visuomenė kviečiama dalyvauti ir savo atsilankymu paremti lietuvišką mokyklą.

• Moterų Sąjungos 36 kuopa vasario 14 d., 4 v. p. p. Naujosios parapijos salėje rengia susipažinimo vakarienę su naujai paskirtu vikaru kun. Aleksandru Galdikovskiu. Meninę programą išpildys muz. R. Brazaitytės vedamo choro solistai. Po programos veiks bufetas ir šokiams gros orkestras.

Kuopos valdyba maloniai prašo visus atsilankyti į šį kun. A. Galdikovskio pagerbimą.

Norint bilietus iš anksto užsisakyti, prašoma kreiptis į kuopos pirm. Ona Juškievę, telef. PO 1-0795.

• Bendruomenės pirmosios apylinkės metinis susirinkimas įvyks kovo 27 d. 11:30 val. lietuvių salėje. Bus metiniai pranešimai ir naujos vadovybės rinkimai.

• Tautinės Sąjungos skyriaus rengiamas Vasario 16-sios minėjimas įvyksta vasario 13, 6 v. v., dr. inž. Alg. Nasvyčio rezidencijoje, 10823 Magnolia Drive. Programoje dr. J. Jakšto pasakaita, meninė programa ir kt. Visi kviečiami dalyvauti.

• Jonas Kazlauskas, Dirvos bendradarbis ekonominiiais klausimais, kaip ir kiekvienais metais pildo income tax pareiškimus. Pildytojai dėl laiko susitaria telefonu RE 1-7222.

R. Neimánaitė, V. Orintaitė ir M. Mazoliauskaitė Clevelando įrašymo studijoje, kur buvo atlikti Čiurlionio ansamblio pirmosios stereofoninės plokštelės įdainavimai. Dirvos nuotrauka

A LARGE BRICK BUILDING BY OWNER

Stove 24x50 — 6 lovely living rooms above. Is a grocery in meats could be converted to other business. East 169th & Grovewood. Call KE 1-1254. (18)

FEB. 18-28

Dienos metu 2:15 — (Wed., Fri., Sat.)
Vakara 8:15

Vakarinio seanso kainos
\$3.00, 2.50, 2.00, 1.50
Friday - Saturday
\$3.50, 3.00, 2.50, 2.00, 1.50

Dieninio seanso kainos
\$2.00, 1.50

Saturdays
\$3.50, 3.00, 2.50, 2.00, 1.50
WASHINGTON BIRTHDAY
\$3.00, 2.50, 2.00, 1.50

Rytinis seansas
Saturday, Feb. 20-27 at 10:15
\$2.50, 2.00, 1.50

Sekmadienio dieną
Benefit American Cancer Society
Feb. 21 — 1:30 and 5:30
Feb. 28 — 2:15
\$3.50, 3.00, 2.50, 2.00, 1.50

BILIETAI PARDUODAMI PAS
RICHMAN'S and PUBLIC HALL

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

20 metų tos srities praktika

Vokiečių radijų taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

BEST WISHES

To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

CHIEF JUSTICE

AUGUST PRYATEL

MUNICIPAL COURT

BEST WISHES

To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

FROM

JUDGE

THEODORE M. WILLIAMS

MUNICIPAL COURT

BEST WISHES

To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

FRANK M. BRENNAN

County Treasurer

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

"ŽINOJIMAS YRA JEGA"

WORLD BOOK ENCYCLOPEDIA

Leidžiamas Field Enterprises Educational Corp.
Chicago, Ill.

Geriausias vadovas jūsų studijoms. Daug prisidės prie jūsų bendrų žinių praturtinimo. Šis veikalas yra reto tikslumo su autoretetingu tekstu, todėl ir yra rekomenduotinas kiekvienai šeimai įsigyti. Populiarumas yra neabejotinas, nes pirmąją enciklopedijų rinkoje.

Šį modernišką veikalą galima įsigyti gana lengvomis sąlygom.

Kreiptis pas V. Apanių. Tel. PO 1-5614
12518 Lake Shore Blvd.
Cleveland 8, Ohio.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgicio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

EAST CLEVELAND—EUCLED & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

KAS IR KUR?

• Am. Lietuvių Tautinės S-gos centro valdyba paragina skyrius daugiau kreipti dėmesio į tvarkingą atsiškaitymą. Šia proga verta priminti, kad kai kurie skyriai nėra atsiskaitę ne tik su centro valdyba, bet taip pat ir su Vilties Draugija. Laikas būtų išpareigojimus spaudos reikalams, taip pat sutvarkyti.

• Lietuvių Bendruomenės pirmininkas St. Barzdukas turėjo pasitarimą su J. Bačiūnu, grįžusiu iš kelionės po Pietų Amerikos kraštus ir aptarė daug aktualių reikalų.

• Vaclovas Sidzikauskas padarė pareiškimą, kad nors "Tėvynė" ir paskelbė, bet jis nesąs kandidatas į SLA Pildomąją Tarybą.

JIS DOMĖJOSI TIK KNYGA

Idomu buvo pamatyti knygomano palikimą. O jis savo visą energiją ir savo amžių pašventė tik vienam tikslui - knygoms rinkti. Ir pririnko jų, rūpių skaičiuojant, 30,000 egzempliorių.

Tas nepaprastas knygos mylėtojas buvo kun. Boreišis. Rinko jis knygas įvairių sričių ir visokiomis kalbomis. Šalia lietuvių, jo knygyne rasi veikalų anglų, lenkų, lotynų, hebrajų ir kitomis kalbomis. Įvairi jų ir tematika. Domino jį visos sritys. Šalia sunkiai įkandamų originalių lotyniškųjų teisės veikalų ir istorinių kūrinių, čia rasi biografijų, romanų ir poezijos.

Rūpėjo kun. Boreišiui turėti ne tik kiekvieną knygą; norėjo jis, regis, turėti kiekvieną jos laidą. Šalia A. Merklio monografijos Juozas Tumas Vaižgantas, kuri buvo išleista Pažangos b-vės Nepr. Lietuvoje, glaudžiai tos pačios monografijos kitas leidinys, 1955 m. J. Karvelio išleistas Chicagoje.

Kai pritruko vietos spintose ir lentynose, kun. Boreišis rikiavo knygas ant grindų, palikdamas tik siaurą taką prie savo lovos. Knygos jį, kaip aiškino vienas bičiulis, išstume iš klebonijos ir nedaug tereikėjo, kad jos nepalikytų jam vietos ir jo miegamajame.

Šį originalų palikimą kun. Boreišis paliko savo seseriai, o ji perleido jį žėjutams Chicagoje.

Daugelis vyrų pašventė daugelį valandų, kol jas supakavo į dėžes, sukrovė į sunkvežimius ir sugabeno į Jėzuitų Namus Chicagoje. Čia jas pats provinciolas kun. Br. Krištanavičius, kitų padedamas, kilnoja, rūšiuoja ir rikiuoja lentynose.

Daug darbo teks įdėti, norint tą knygyną sukatalaguoti. Bet knygyno šeiminiškai žada pirmiausia sutvarkyti to lobio lituanistiką. Ir žada jie leisti lituanistikos skyriumi naudotis visiems, kas tik juo domės. Yra jame lituanistinių knygų ne tik lietuvių, bet ir svetimomis kalbomis.

J.P.

LIETUVOS PASIUNTINYS BĖS BRAZILIOJE ROMŲ PROJEKTŲ KONKURSI- NIŲ DARBŲ PARODA

Ji buvo surengta Pasaulinės Lietuvių Inžinierių ir Architektų Centro Valdybos Chicagoje, Jaunimo Centre. Per dvi dienas (vasario 6 ir 7 d.) susilaukė didelio susidomėjimo ir pasiskismo.

Parodą atidarė Brazilijos konsulas Joao Batista Pereira. Parodos globėju buvo Lietuvos konsulas dr. Petras Daužvardis. Garbės svečiais buvo Urugvajaus konsulas Felix Stungevikius, Brazilijos ir Lietuvos konsulų žmonos, Tautinės S-gos pirmininkas Eug. Bartkus. Naujoji PLIAS centro valdyba ir kiti visuomenės veikėjai, redaktoriai.

Atidarymo kalbas pasakė

Čiurlionio ansamblis su solistais A. Stempužiene ir V. Verikaičiu, specialiai atvykusi iš Kanados, praeitą sekmadienį Clevelando studijoje įdainavo dalį dainų pirmą lietuviškai stereofoninei plokštei. Nuotraukoje: D. Germanaitė, A. Barzdukaitė, A. Stempužienė, D. Bartuškaitė ir A. Bielskus studijos laukiamajame.

Dirvos nuotrauka

JUOZAS BAČIŪNAS BOSTONE

Grįždamas iš savo tolimų ir ambasadorinių kelionių į Pietų Ameriką, žinomašis patriotas J. Bačiūnas porai dienų sustojė Bostone. Nemažai šios pakrantės lietuvių labai apgailestavo, kad mus aplenkė vadinamasis generolas p. Bačiūniene, kuri iš New Yorko pasuko tiesiog į namus, matyt, kelionės gerokai nuvarginta.

J. Bačiūną Bostono aerodrome visas būrys bendraminčių pasitikom praėjusio sekmadienio rytą. Pirmas mūsų išpūdis nebuvo jam per daug palankus: jis atrodė pavargęs, buvo apsirengęs tartum skolintu apsiaustu, jo skrybėlė buvo su naujais vargingais bryliais. Iš karto galėjom pagalbėti, kad J. Bačiūnas Pietų Amerikoje prailiojo savo aprangą, bet vėliau paaiškėjo, kad jo apsiaustą ir skrybėlę kažkas kažkaip "pasiskolino" gražia jame Rio di Jeneiro mieste Brazilijoje. Mes jau buvom bepradėję susimerkti akimis ir rengėmės vesti p. Bačiūną pas kurį nors geresnį Bostono siuvėją, bet jis mus įtikino, kad dar vieną pakėčiamą apsiaustą ir gal, porą skrybėlių turįs Tabor Farmoj.

Nors seniai Bostone matytas, J. Bačiūnas ne tik savo išore, bet ypač savo dvasia tebėra toks pat jūdrus ir jaunas. Iš Pietų Amerikos pasiskubinęs sugrįžti

PLIAS centro v-bos pirm. prof. Jonas Šimoliūnas, Lietuvos ir Brazilijos konsulai. Parodą aplankė apie 400 žmonių. Jai vadovavo stat. inž. Mik. Ivanauskas.

Dirvą, kada joje tiek daug jaunimo nuotraukų, mėgstama peržiūrėti ir jaunieji. Pasiteirauk, ar kaimynų jaunieji taip pat turi Dirvą?

se mielas Juozas Bačiūnas su gausiu būriu tautiečių pasidalino savo išpūdziais iš Pietų Amerikos liet. gyvenimo ir parodė Margučio jubiliejinį filmą. Jo kalba buvo paprasta ir nuoširdi, anapus pusiaujo gyvenančių lietuvių kasdienybės vaizdai gyvi ir reljefingi. Kas į tuos kraštus atvažiuo geriau gyvenimui pasirošęs, vienu ar kitokiu mokslu apsišarvavęs, kam prigimtis gabumų nepašykstėjo — tas Pietų Amerikoje įsikūrė visai neblogai — turi savo įmones, o toks Survilas Buenos Aires mieste esąs net moterų madų premjeras. Deja, daugumas Pietų Amerikos lietuvių iš fabrikų iškopti nepajėgė, o kadangi darbininkų uždarbiai ten esą kitoki, negu JAV, todėl ir vargo ten esą žymiai daugiau. Pažinęs tą būklę, J. Bačiūnas nesistebi, kad nemaža anų kraštų lietuvių grįžo į rusų okupuotą Lietuvą. Kai kurie tokių, ir tėvų žemėj laimės neradę, vėl grįžo Pietų Amerikon.

Margučio filmas, gal tiksliau Ant. Vanagačio veiklos apžvalga, pagamintas švariai ir meniškai. Yra momentų, kai tas filmas jaušina ir gaudina. Tik mums Bostone atrodė, kad jis dar gali būti gerokai prailgintas. Pvz. Čiurlionio Ansamblio koncertu Civic Operos rūmuose, nors dalis tikrai tame filme galėtų išsisekti. Įmontuotinas Stasys Baras ir gal dar vienas kitas mūsų geresnis dainininkas ir instrumentalistas, kurių unijos tokio pobūdžio filmuose pasirodyti nevaržo. Pradžia tikrai įspūdinga ir maloniai nuteikianti. Pirmadienio vakare tas pats filmas buvo parodytas Bostono lietuvių jaunimui.

Tegū man atleidžia J. Bačiūnas, kad aš jo apsilankymą Bostone aprašiau su šypsena veide. Jis pats kalta, nes tokia optimistine nuotaika jis mane užkrėtė. Be to, jis žino, kad jo geros valios ambasadorystė aš visa širdim tikiu. St. S.

INŽINIERIUS DONATAS SILIŪNAS

Inž. Donatas Siliūnas universiteto diplomo įteikimo proga su tėvais Aleksu ir Ona Siliūnais.

Šiomis dienomis Donatas Siliūnas baigė Illinois Technologijos institutą gaudamas mechanikos inžinieriaus diplomą. Kiek pailsėjęs jaunasis inžinierius tęs toliau studijas siekdamas aukštesnio mokslo laipsnio. Donatas, sekdamas savo tėvų, visuomenės veikėjų Alekso ir Onos Siliūnų pėdomis, aktyviai reiškiasi studentų gyvenime. Kaip ir daugelis, pačios jaunystės dienomis iššęs skautybės mokyklą, vėliau studijuodamas buvo aktyvus narys Lietuvių Studentų S-gos ir LST - Korp. Neo-Lithuania korporantas.

Išjungęs į neo-lithuanų veiklą, visą laiką jis buvo vienas iš vadovaujančių korporantų, du metus eidamas Korporacijos Chicagoje, valdybos vicepirmininko pareigas, o paskutiniame neo-lithuanų suvažiavime buvo išrinktas į vyr. valdybą.

Visados aktyvus sueigose naujų sumanymų kėlėjas, gražių minčių puoselėtojas, geras kalbėtojas, su visais malonus ir draugiškas, o po sueigų - įvairių

programų vedėjas bei aktyvus dalyvis geras dainininkas, - štai kuo juo didžiuojasi kiti jo kolegos ir šia proga sveikindami linki inžinieriui Donatui būti ir augti tuo stipriu tėviškos ažuolu, kuris ir svečių šalyje gyvenamas nepalūžta nuo audrų, nes gimtojo žemėj įgausio šaknys sava sultimi gyvos.

VK

Reikalingas krautuvės vedėjas

SALAMANDER

batų krautuvei Detroitė reikalingas vedėjas-a.

Patyrimas nebūtinai. Turi mokėti gerai vaikščiai ir šiek tiek angliškai. Kreiptis: Salamander, 3325 Lorain Ave., Cleveland 13, Ohio.

DETROIT

Jaunimui skirtas konkursas

Vasario 21 d. 3 val. p.p. Hispanos Unidos salėje įvyks jaunimo gražaus skaitymo, deklamavimo ir kalbėjimo konkursas. Kiekvieno žanro trims pirmiesiems laimėtojams JAV LB Detroito apylinkė skiria dovanas.

Į konkursą įsirašyti paskutinis terminas yra iki šeštadienio, vasario 13 d. pas šeštadienines mokyklos vedėją Vincą Misiulį. Tą dieną konkurso jury komisija, kurią sudaro rašytojas Vytautas Alantas, lituanistė Stasė Bublėnė, lituanistė Valerija Kundrotienė, tėvų komiteto pirm. Jurgis Mikaila, švietimo vedėjas Albertas Misiūnas, lituanistas Vladas Pauža ir režisorius Justas Pusedėšis, atrinks po tris geriausius iš kiekvieno žanro bei grupės, kurie dalyvaus galutiniam konkurse, kuris įvyks vasario mėn. 21 d. 3 val. p.p.

Jei jaunimas parodys susidomėjimą, Bendruomenė galės tokių pasilinksminimų suruošti ir daugiau. Įėjimas į konkursą, pasilinksminimą bei šokius jaunimui nemokamai, o suaugusiems po 75 centus.

Jaunimą kviečiame aktyviai dalyvauti, o vyresnieji teatėna pasižiūrėti ir pasigrožėti mūsų atžalynu.

VISUOTINIS SUSIRINKIMAS

Vasario 7 d. posėdyje JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba nutarė sukurti visuotinį apylinkės susirinkimą balandžio 3 d. 4 val. p.p. Hispanos Unidos salėje.

Jau dabar visi prašomi pagalbėti, ką norėsite sekančiais metais matyti JAV LB Detroito apylinkės valdyboje ir su jais iš anksto susitarkite, kad suktų kandidatoti.

V. Kutkus

UŽ ŠIRDĮ ŠIRDIM

Pavarčius Balso 76 sk. Detroito susirinkimų ir valdybos posėdžių protokolų knygas, tenka nustebti skryliaus steigėjų nepaprasta meile ir pasiaukojimu nelaimės ištiktams ir vargan patekusiems savo broliams lietuviams. Štai E. Paurazienė, a.a. J. Smailis, M. Smailienė, Dr. J. Sims, O. Kratavičienė, B. Kebraitienė, M. Žimonis, M. Stankienė, D.B. Brazinis, a.a. kun. I. Boreišis, M. Kasevičienė, a.a. J. Šniras, a.a. J. Plika, P. Medonis, E. Molienė, O. Banionienė, O. Vilkienė, V. Steplionis ir daugelis kitų, kurie yra pasistatę mišinišką artimo meilės darbų paminklą.

Todėl dabartinė Balso 76 sk. valdyba šio mėn. 20 d. (šeštadienį) 7 v.v. St. Clement salėje, 2950 25-jį gatvę prie Michigan Ave., rengia Balso 76 sk. 15 metų sukakties minėjimą ir vaišes skryliaus pirmatakam pagerbti, į kurį atvyksta Balso Centro reikalų vedėjas kun. L. Jankus.

Programoj: Balso 76 sk. pirmatakų pagerbimas, sveikinimai, meninė dalis, kurią išpildys D. Miškinytė ir Šv. Antano parapijos moterų choras, vedamas muz. A. Mateikos, vaišės ir šokiai. Vaišių kaina 5 dol.

Maloniai kviečiama Detroito lietuviškoji visuomenė šiame Balso 76 sk. pirmatakų pagerbime ir vaišėse dalyvauti.

Kadangi vietų skaičius yra ribotas, minėjimas ir vaišės bus uždarnos ir bilietai prie įėjimo neparduodami, tai norintieji dalyvauti maloniai prašomi užsiregistruoti raštu: 12325 Griggs Ave., Detroit 4, Mich. ar tel. WE 4-5224 pas K. Jurgutį, arba pas V. Staškevičių, tel. WE 5-0699. Visi šio parengimo dalyviai bus apdovanoti Balso Rėmėjo ženkleliais.

K. Jurgutis

Giminėms ir pažįstamiems pranešame, kad š. m. sausio 26 d. Žeimelio v., Gelčių km. (Lietuvoje), po ilgos ligos, sulaukusi 80 m. amžiaus, pasimirė mūsų mylima motina

ONA LAIKŪNIENĖ, gim. POVILAITYTĖ

Prieš pustrėčių metų velionė buvo iš tremties grįžusi į savo namus, aštuoneris metus išdirbusi ir sveikatą praradusi Sibire, Krasnojarsko miškuose.

Velionės palaikus priglaudė šeimos kapas Lauksodžio parapijos kapinėse.

Sūnus Aleksas su šeima Clevelande

Sūnus Kazys Chicagoje

Duktė Julija su šeima Lietuvoje